

**Konstgjord
hörselnerv i
hjärnstammen**

**Skövde dövförening
tvingas lägga ner**

**Livet rullar vidare
efter pensionen**

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.org

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.org
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.org
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.org
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.org

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.org
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

ledare

Rörig tolktjänst snart ett minne blott?

Förändringar i tolktjänsten har skett så snabbt att vi tolkbrukare inte hunnit reagera. Utan förvarning har landstingens tolkcentraler slutat tillämpa regeln om 20 timmars tolktjänst i arbetslivet. Flera tolkbrukare har vänt sig till SDR för att få råd om hur de ska

lösa situationer, eftersom de inte fått någon information om möjligheter att söka "tolkbidraget" som är 60.000 kr hos Arbetsförmedlingen. Vi har fått veta att tolkbrukare tvingats registrera sig som arbetslösa för att få "tolkbidrag" trots att de har ett arbete, eller får avdrag på lön då de besöker Arbetsförmedlingen för att söka tolkbidraget. Det har också hänt att tolkbrukare själv fått begära offert av olika tolkbolag.

Det är positivt att tolkbristen har sjunkit, vilket är ett resultat av SDR:s tolkkampanj. Men det vi ser nu är baksidan, nämligen att någon annan får betala. Vi kan inte tolka det på annat sätt än att landstingens tolkcentraler har prioriterat bort tolk till arbetslivet till förmån för vardagstolkning som regleras i Hälso- och sjukvårdslagen. Man har alltså inte löst tolkfrågan in sin helhet, utan bara flyttat problemen.

Det som händer nu visar att Sverige behöver en nationell övergripande samordning för tolktjänsten. Syftet med en nationell tolksamord-

ning är att tydliga och enhetliga regler ska gälla i hela landet, dvs oavsett var man bor. SDR:s tolkkampanj liksom Socialstyrelsens utredning om vardagstolkning har visat att tolksituation är rörig. Samhället har inte uppfyllt den nationella handikappolitiska planens intentioner att göra samhället tillgängligt för döva och hörselskadade. Tvärtom ser vi en ökad byråkrati och snåriga regler och oklarhet om vem som ska stå för tolkkostnaderna.

Men kanske börjar det ändå hända något positivt nu. SDR och samarbetsorganisationerna har under lång tid arbetat för att Socialdepartementet ska tillsätta en utredning som får i uppdrag att göra en översyn av lagstiftning och regelverk för tolksystemet i hela landet. Det är nu viktigt att vi är med och påverkar direktiven till utredningen, så att alla delar kommer med, och en sådan process är redan inledd. Vi hoppas att våra goda upparbetade kontakter ska vara till nytta för oss, så att vi kan se fram mot en lösning på den snåriga och ojämlika tolksituationen i Sverige.

SDR står fast vid kravet på ökad delaktighet och jämlikhet i samhället för döva och hörselskadade. Det kan vi få genom en tolktjänst som fungerar lika bra oavsett var man bor och vad man behöver tolk till.

RAGNAR VEER
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

” Det som händer nu visar att Sverige behöver en nationell övergripande samordning för tolktjänsten.

KULTURFESTIVAL: Färgstark historia utlovas

ASYLPROJEKTET: Guul hoppas på grönt ljus

VARDAGSBILDER: Boccia och canasta för pensionärer

Innehåll

OMSLAG: GUNILLA WÅGSTRÖM LUNDQVIST FOTO: NICLAS MARTINSSON

5 UR släpper ny teckenspråkskurs

6 PORTRÄTTET: Gunilla Wågström Lundqvist

8 VARDAGSBILDER: Canasta och bocciaspel

9 Tillgängligheten på Östersjöfärjorna

10 Asylprojektet på Västankvik

12 Konstgjord hörselnerv i hjärnstammen

14 Tolkbristen minskar – men skillnaderna är stora

14 Lägre brist efter systemskifte i Stockholm

16 Sverige ur dövperspektiv

18 I BACKSPEGELN: Uppsalamötet 1970

20 Skövde dövförening läggs ner

21 Reklamkampanj om döva i Danmark

22 FEM FRÅGOR: Om nordiska dövkulturfestivalen

23 Nytt från förbundsstyrelsen

25 UNG: Förbundsstämman i Höör

27 DEAF TUBIANA

29 INSÄNDARE: "Det nödvändiga teckenspråket"

30 KRÖNIKA: Vårt nya andra hem

dövas SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
NR 3 • MAJ 2010 TIDNING

Tidskrift för SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND Grundad 1890

UTGIVNING 2010

Nr	Utgivning	Manusstopp
3	on 12 maj	to 22 april
4	to 17 juni	fre 28 maj
5	to 2 sept	fre 13 aug
6	to 7 okt	fre 17 sep
7	to 11 nov	fre 22 okt
8	to 16 dec	fre 26 nov

REDAKTION

Dövas Tidning, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare Helena Fremnell Ståhl

Chefredaktör Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se, mobil tel 0708 40 45 41

Reportrar

• Tomas Lagergren
tomas.lagergren@sdrf.se, 3G-mobil 0735 130199

• Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se, 3G-mobil 0738 333060

Notisansvarig Niclas Martinsson

PRENUMERATION och adressändring

medlem@sdr.org
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta
medlem@sdr.org

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58
samt tel 0506-301 76 (Skaraborg och Värmland)

Förenings- och internannonser
bokas och levereras till redaktionen:
dovas.tidning@sdrf.se

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

I KORTHET: FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN

Vulkanutbrott stoppade norska dövtidningen

■ I april var det som bekant ett stort flygkaos med en lång rad inställda avgångar i Europa som följd av vulkanaskan på Island. Ett av exemplen på hur döva drabbades var att det norska dövförbundets medlemstidskrift blev försenad. Posten kunde inte delas ut i den avlånga nationen.

Tågtuta gav man hörselskador

■ En man skrev i ett mejl till miljöförvaltningen att han vid tre tillfällen blev utsatt för högljudda tågtutor trots att tåget stod inne på Malmö Central. Det var så högt att han, enligt

egen utsago styrkt av en läkarundersökning, blev hörselnedsatt. Han ansåg att det skulle vara bra om kommunen gjorde ljudmätningar i förebyggande syfte, skriver Skånskan. Detta för att det är skadligt högt när tåget står stilla mellan tegelväggar och perrongtak.

Jubileumsfest på Tivoli i Köpenhamn

■ I år fyller det danska dövförbundet 75 år. Aktiviteter utlovas. En av dem är jubileumseventet vid Tivoli i Köpenhamn den 22 maj. Tre döva skådespelare från Glad Teater ska ha föreställning klockan 15 och 17. Besök deaf.dk för mer information.

Marlee Matlin gör reality-TV

■ Den döva amerikanska skådespelerskan, Marlee Matlin som vann en Oscar för bästa kvinnliga huvudroll, lanserade ett verklighets-TV-program som heter "My Deaf Family". Det visas på Youtube. Enligt henne är döva och hörselskadade en av de största minoriteterna, men hittills har ingen sett hur livet ser ut för döva. Det säger hon i en intervju med tidningen LA Times. Hon gjorde ett pilotavsnitt och visade det för chefer på TV-bolag. De gillade dem men vågade inte ta steget fullt ut att visa dem på TV. Istället valde Marlee Matlin Youtube som plattform. Familjen kommer från San Francisco. Alla utom den äldsta och den yngsta sonen är döva. Föräldrarna arbetar båda i USA:s största dövskola som ligger i Fremont. Enligt Marlee Matlin finns ett fascinerande dövsamhälle där. Alla tecknar – till och med baristorna på Starbucks och bensinmackpersonalen. Sök på "my deaf family" när du besöker Youtube och vill ta del av hennes program.

Nästa Iphone ryktas få videochatt

■ Tydliga tecken finns nu på att nästa 4G-Iphone, som sägs släppas i sommar, kommer att ha videochattprogrammet Ichat. En läsare av den inofficiella Applebloggen, tuaw.com, hade hämtat hem en betaversion av Iphone 4.0 som är till för utvecklare och som var använd i en Iphone-telefon. Då hade läsaren, i jakten på spännande nyheter, hittat något som avslöjade att det var mycket möjligt att Apple skulle släppa Ichat i nästa Iphone-modell. Läsaren visade fyndet i form av en skärmdump på bloggen. Det förutsätter dock enligt bloggen att Apple har kommit på ett sätt att inte få batteriet att snabbt ta slut om Iphone är utrustad med videochatt.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

UR släpper ny teckenspråkskurs med grammatiklinje

Tunnelbanan lärosäte för teckenspråket

Utbildningsradion (UR) ger ut en andra version av den populära teckenspråkskursen på nätet. Sajtens besökare bjuds på en resa i tunnelbanevärlden. De ska under trippen få lära sig hur teckenspråket är uppbyggt, hur man kan konversera på teckenspråk och hur man kan bilda fraser.

Den andra versionen innehåller en rad nyheter. Samtidigt är mycket sig likt från den första som gjorde entré 2005. Både i den första och den andra utgåvan finns ett tunnelbanenätverk med olika stationer. Stilen är ungefär densamma.

Webb- och gränssnittsdesigner Ingeborg Swartling har gjort sajten med inspiration från bland annat den tjeckiske konstfotografen Jan Saudek. På en anhalt kan ett fönster vara centralt placerat. Runt, och även inuti, glasrutan finns en blandning av fotografier och grafik.

– Tanken med sajten är att den inte bara ska vara en kurs utan också bjuda på en visuell njutning, säger Gunilla Wågström Lundqvist, som är en av personerna bakom sidan.

Även grammatik

Vad som däremot är nytt, är att den senaste kursen har en linje som handlar om grammatik. Och på de tre andra grenarna får man lära sig hur man kan bilda fraser och se hur en dialog på teckenspråk går till.

Teckenspråkstranskription finns med till varje fras. Ett exempel är "Jag har tre rum och kök", som på teckenspråk blir till "PEK (jag) HA TRE RUM KÖK". Slutstationen innehåller lätta, medelsvåra och svåra tester. Man ska gissa rätt vad personerna säger. Två andra nya funktioner är slow motion och delning. Sajtens besökare kan välja hur snabbt eller långsamt de vill att "Tove" (en ung hörande tjej som har döva föräldrar, spelad av Jenny Ingvarsson) och "Viktor" (en ung döv kille, spelad av Tomas Andersson) ska teckna.

Grafiken är gjord av webbdesigner Ingeborg Swartling.

De kan även sprida sina teckenspråksvideor till andra via mejl. Tove och Viktor träffas för första gången på en pub och gör saker tillsammans. Bakom manuset står förutom Gunilla Wågström Lundqvist också Ylva Björklund.

Del i hemläxan

Den första versionen, som innehåller enstaka tecken och enkla fraser som lärs ut av kändisar och en teckenspråkslärare, hör till de mest besökta sajterna på UR:s hemsida. Därför kommer UR med en fortsättning på kursen.

– Jag hoppas att den nya kursen blir ett bra arbetsmaterial i teckenspråksundervisningen.

– Teckenspråkslärare har berättat för mig att det är populärt att be sina elever besöka UR:s webb som en del i hemläxan, säger Gunilla Wågström Lundqvist och ler.

Den andra versionen släpps inom kort. Adressen är ur.se/teckensprak, som kommer att fungera som en portal för den första versionen, den andra, och det nya TV-programmet, "Teckenspråk är inte hela världen, men..." (se sid. 24 för mer information).

NICLAS MARTINSSON

Synskadades Riksförbund varslar

■ Synskadades Riksförbund mister tio miljoner i statsbidrag från och med år 2011. Organisationen varslar därför elva medarbetare om uppsägning. Enligt dem är det oklara motiv varför regeringen drar in anslaget. De anser att det rimmar illa med regeringens arbetslinje. Nu tvingas flera synskadade ut i arbetslöshet. Och information till medlemmarna, anpassad till synskadades läsmedia,

försvinner också i och med de indragna anslagen. Istället går pengarna till Tal- och punktskriftsbiblioteket (TPB).

HRF jublar över Östergötlands beslut

■ Östergötland har länge haft landets högsta hörselvårdsavgifter. Nu ändrade sig den politiska majoriteten i landstinget. Kostnadstaket tas bort och rätten till en andra hörapparat återinförs. "Äntligen! En tid av dis-

kriminering tycks närma sig sitt slut", säger Jan-Peter Strömberg, ordförande i HRF (Hörselskadades Riksförbund). Dagens avgiftssystem föreslås bli ersatt med en ny utprovningssavgift på 500 kronor per hörapparat. Hittills har hörselskadade, som behöver en hörapparat, fått stå för den del av kostnaden som överstiger 3.000 kronor. Och de som vill ha två hörapparater måste betala hela kostnaden själva för den andra hörapparaten. En del kan alltså ha tvingats betala tusentals kronor för att få höra.

På papperet är Gunilla Wågström Lundqvist nybliven pensionär efter att i många år ha slagits för dövas bästa. Hon vill dock hellre titulera sig fritidsarbetare precis som många andra energiknippen födda på fyrtioalet. Nu väntar bland mycket annat ännu mer tid med barnbarnet Elliot.

Livet går vidare för pensionären Gunilla

En viss ägodel är fortfarande intakt hemma hos Gunilla Wågström Lundqvist: den beige gröna mjölkkanan med trähandtag. Om hon inte hade den i handen redan som liten, hade hon kanske aldrig tagit sig dit hon nu är. Hennes mor brukade be henne promenera till mataffären i Härnösand för att köpa mjölk. Sträckan var drygt 200 meter. Trafiken var gles. På Gunillas jackärm fanns en resväskeadresslapp ifall hon skulle gå vilse. Ändå ansåg grannarna att hennes mamma var galen som lät sin döva dotter gå alldeles ensam.

– Mina föräldrar brukade alltid uppmuntra och tro på mig. Så kallade sju vita år* tycker jag inte att jag hade. Hemma hade mamma och jag hemmagjorda tecken eller ett slags telepati, säger Gunilla, som även såg upp till sin nio år äldre hörande bror, Lennart.

När skolstarten nalkades, ville pappa Edvin att Gunilla skulle gå i Härnösand. Men mamma Ingrid ville att hennes yngsta barn skulle studera i Örebro. Hon hade hört att dövskolan där skulle vara bättre än den i Härnösand.

– Jag är fortfarande imponerad av min mamma. Hon hade ju kunnat välja att behålla mig i Härnösand, men hon tänkte först och främst på min framtid, säger Gunilla.

Dövskolan i Örebro var en enda lång plåga för henne. På lektionstid kunde man ägna väldigt lång tid åt att öva på att uttala ett enda ord rätt. Gunilla hade en överlevnadsstrategi. Hon såg till att inte bli kompis med någon. Hon upplevde att många skolkamrater var opålitliga. Ena veckan kunde de vara vänner med varandra, andra veckan hamnade de i onåd.

Efter dövskolan i Örebro började Gunilla år 1959 på Blockhusudden i Stockholm där döva kunde få högre teoretiska studier. 1963 tog hon realexamen.

– Äntligen var jag fri och kunde göra vad jag ville. Min plan var att söka till Konstfack, men jag var för ung då, säger Gunilla, som bland annat först fick gå en väveri- och sömnadsutbildning och göra praktik i textilbranschen.

1967 kom hon slutligen in på Konstfack. Efter fyra års studier arbetade hon som textilkonstnär och trivdes bra med det.

Den stora vändpunkten kom dock inte förrän 1970. Då arrangerades en veckolång teaterkurs på Västanviks folkhögskola i Leksand. Gunilla, som varit ganska hämmad, kunde för första gången hitta sig själv genom rörelseövningar i den skapande dramatikkursen. Det var där dagens Tyst Teater föddes. Utvalda kursmedlemmar fick spela teater på Sveriges Dövas Riksförbunds kongress samma år. Det blev en enorm succé och ledde till en riksomfattande turné.

Gunilla spelade döv i en TV-serie som hette "Att se vad andra hör" 1973. Hon förstod att teve var ett fantastiskt och

visuellt medium för döva. Men först väntade ett år i USA, där hon var med i USA:s motsvarighet till Tyst Teater. Hon tog del av den växande Deafpower-rörelsen i USA, där döva amerikaner vägrade att fortsätta underkuva sig hörande.

Inspirerad kom Gunilla hem och ville föra Sverige i ungefär samma riktning. Tillsammans med andra döva och hörande var Gunilla med om att teckenspråket slutligen blev erkänt av riksdagen år 1981. Och fem år tidigare hade hon mött sin hörande make, Tommy, under en demonstration för allas rätt till kultur.

Varför använde du inte teckenspråk hemma med din man och dina två döttrar som alla är hörande, trots att du stod på barrikaderna för dövas bästa?

– Vi pratade många gånger om att Tommy skulle lära sig teckenspråk, men vi var för bekväma. Talspråkskommunikationen fungerade bra, och så var vi så kära. När det gäller mina döttrar, ångrar jag i dag att jag inte har varit tillräckligt engagerad för att få dem att lära sig teckenspråk ordentligt.

Kan du, trots allt, känna en viss tacksamhet för att du kan tala och läsa läppar bra?

– Nej, jag tror att jag skulle ha vunnit mer på att tala dåligt. För då skulle jag ha tvingat min omgivning att lära sig teckenspråk eller skriva läppar med mig. Nu har jag inte någon kollega som kan teckenspråk, säger Gunilla, som vid intervju-tillfället har två veckor kvar till pension efter 26 år på Utbildningsradion (UR).

Hon har trivts jättebra i det stora UR-templet. "Dövas historia", "Nu" för unga döva, och teckenspråkskursen på nätet är några av de produktioner som hon är mest stolt över, och som fått många lovord. Det har varit viktigt för henne att inte bara förmedla utan att också kunna påverka. I nuläget är det inte klart vad som händer med hennes tjänst, men teckenspråksprogram ska fortsätta produceras även efter att Gunilla slutat.

Den 30 april gjorde hon sin sista dag på UR. April har kommit att bli en speciell månad för henne. Hon hittade sig själv på teaterkursen i Leksand april 1970, träffade sin make för första gången april 1976, gifte sig med honom april 1977, fick anställning på UR april 1984, och så gick hon i pension april 2010.

– Nu ska jag tillbringa mer tid med mitt barnbarn, Elliot. Och så ska jag kanske göra filmer eller dokumentärer med min man, som fortfarande jobbar som fotograf, trots att han nått pensionsåldern. Jag säger hellre att jag är fritidsarbetare, inte pensionär.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

* Sju vita år – ett uttryck för den tid då döva barn inte lärde sig något språk förrän de började skolan som sjuåringar.

Namn: Ingrid Gunilla Wågström Lundqvist

Ålder: 66 år till sommaren

Bor: Täby utanför Stockholm

Familj: make, två vuxna döttrar samt ett barnbarn

Gör: nybliven pensionär

Bakgrund: var med och startade Dövfilmfestival, som fortsätter äga rum varje år, har varit ordförande för Stockholms Dövas Förening en period, initiativtagare till kulturarrangemanget Deaf Arts Now, fick hederpriset för sina insatser i dövrörelsen på Teckenspråksgalan 2006, och mycket mer

Ser helst på TV: dokumentärer, reality-TV och Oprah

Läser helst: biografier och historieböcker

Gör helst: utövar yoga, går på bio och bakar

Favorittecken: deafhood

Ann Ulfspärre anser att boccia är "mjukt och trevligt". Dock föredrar hon boule eftersom hon då kan vara utomhus.

En torsdagseftermiddag på Dövas Hus i Stockholm

Canasta och bocciaspel

Boccia påminner om boule. Varje torsdag på hösten och våren brukar några döva stockholmspensionärer samlas och kasta sina bocciaklot.

Bocciaspellet brukar vara ett slags avrundning på torsdagsaktiviteterna. Först spelar man kortleken canasta. Sedan är det dags för de färggranna läderkloten. En målkula rullas ut. Deltagarna ska försöka kasta så nära kulan som möjligt. Den som kommer närmare målkulan än motståndaren får en poäng för varje klot.

– Den här idrotten passar bra för pensionärer som till exempel har ont i kroppen, säger Harriet Svärd som tillsammans med sin make, Erik Lindquist, började arrangera boccialekar i höstas.

Boccia är även en gren inom Paralympics, främst för personer med CP-skada. Man kan kasta med handen, rulla med foten eller med hjälp av ett redskap. Spelet härstammar från romartiden. I dag är det fortfarande populärt i Italien, enligt Nationalencyklopedin. Där hålls regelbundet stora tävlingar.

– Jag hoppas att andra dövpensionärsföreningar i Sverige också börjar spela boccia, säger Erik Lindquist.

– Som pensionär behöver jag motion. Därför spelar jag boccia, säger 88-årige Alvar Gustafsson.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Glada bocciaspelare. Fr. v. Kristina Stacewicz, Ingrid Persson och Eivor Gustafsson.

Harriet Svärd och hennes make, Erik Lindquist, spelar inte bara boccia utan också boule och minigolf. Erik är gammal fotbolls- och handbollsspelare. Att fortsätta idrotta, fast i en annan form, är därför naturligt för honom.

Kapten Ola Bengtsson om Östersjöfärjorna:

– De är säkrare än vilket hotell som helst

DT kollade hur tillgängligheten och säkerheten ser ut i båtarna, eftersom inga visuella larm fanns inne i hytterna, enligt en läsare som hört av sig till oss på redaktionen. Vi frågade de stora rederierna på Östersjön – Silja Line och Viking Line om hur rutinerna ser ut vid olycka.

En sak är klar: Säkerheten till sjöss påverkades mycket av de tragiska händelserna på Scandinavian Star och Estonia. Det ledde till stora förändringar och förbättringar i passagerarfartygens säkerhetssystem. Ola Bengtsson, kapten på Silja Symphony berättar för DT att de har 2 500 rök- och värmedetektorer utplacerade på båten där varje hytt har en.

– Varje alarm från en sådan detektor kontrolleras manuellt genom att personal skickas ut och kontrollerar ett eventuellt larm och rapporterar till bryggan/maskinrummet där vår brandlarmspanel finns och ständigt är bemannad. Vi får mängder med falsklarm under ett dygn – framkallade av hårspray, vattenånga från dusch etc. Alla larm kollas. Alla hytter är försedda med automatsprinklers som utlöses vid 63 grader.

– Skulle det mot förmodan börja brinna i fartyget har vi ett väl utvecklat sök- och utrymningssystem där varje hytt och övriga utrymmen söks igenom och konstateras utrymda. Mediantiden från ett brandlarm i en hytt eller korridor till utförd kontroll är ca 1 minut. Till skillnad från vanliga hotell övar vi utrymning flera gånger i veckan.

Var femte vecka har de storövning med statister och teaterrök och övar på att evakuera passagerare.

Tony Öhman, teknisk direktör på Viking Line säger att de precis som Silja har stenkoll på sina larm. Han säger angående funktionshindret att man för sin egen skull ska låta registrera vid bokningen att man är funktionshindrad.

– På så sätt vet fartygets personal om att det finns personer med funktionshinder ombord och kan därmed vidta de åtgärder som behövs vid en eventuell olycka.

Ola Bengtsson på Silja Symphony är också inne på samma spår:

– Vi vet då vid en utrymning var vi har funktionshindrade eller passagerare med funktionsnedsättning via våra passagerarlistor, *förutsatt* att man uppgivit detta vid bokningen. Varje hytt är utrustad med telefon och larmnummer. Ringer man larmnumret kommer det personal till hytten även om man inte kan kommunicera i telefon och varje sådant samtal kontrolleras, precis som brandlarm.

Han anser att de är mycket bra förberedda för att hantera varje tänkbar nödsituation ombord. Fartyget har en egen "brandkår", komplett med rökdykare som är beredda att på kort tid rycka ut.

– Min poäng är att man kan känna sig tryggare på någon av våra fartyg än på vilket hotell som helst. Våra tekniska system, våra rutiner och övningar är underkastade en stenhård kontroll från olika myndigheter, både svenska och internationella, vilket tyvärr mer eller mindre saknas på "landbacken", säger han och tillägger en personlig reflektion:

– Jag anser mig själv vara en mycket säkerhetsmedveten person. När jag bor på hotell har jag med en egen brandvarnare som både piper och vibrerar eftersom jag helt enkelt inte litar på säkerhetsnivån. När jag reser med våra fartyg lämnas den hemma, den behövs helt enkelt inte. Jag vet att det finns tränad personal som noga bevakar varje tendens till nödsituation och agerar snabbt.

Tony Öhman tillägger:

– I den mån vi bygger nya fartyg kommer specialhytten för funktionshindrade att förses med visuellt larm.

Du ska alltså känna dig trygg – *förutsatt* att du anmält ditt funktionshinder vid bokningen, menar man på både rederierna.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

Ola Bengtsson, kapten på "Silja Symphony".

Tony Öhman, teknisk direktör på Viking Line.

Dålig tillgänglighet på riksdagspartiernas webbplatser

■ Företaget Funka.nu har gått igenom de sju riksdagspartiernas hemsidor. De har tittat på hur pedagogiska sajterna är, hur de fungerar tekniskt med olika hjälpmedel, om det finns teckenspråksvideo, lättlästa texter och om det går att ställa in kontrast och färger med mera. Företaget har tagit fram en rapport som visar att sajterna är undermåligt utformade, skriver Svenska Dagbladet. Hemsidorna är inkonsekventa, pedagogiskt knepiga och gjorda med udda lösningar. Någon förebild finns inte. Socialdemokraternas, Miljö-

partiets och Kristdemokraternas respektive sajt är minst dålig, och Moderaternas och Vänsterpartiets sämst, säger Susanna Laurin, VD på Funka.nu till SvD. Texterna är även överlag alltför svåra att förstå. Handikappförbundens ordförande, Ingrid Burman, säger till tidningen att hon bara kan konstatera att politikerlöftet om att Sverige skulle vara tillgängligt för alla 2010 inte har infriats. Både Moderaterna och Vänsterpartiet säger till SvD att de ska ha högre tillgänglighet på sina (val)sajter i samband med valet.

Asylprojektet på Västankvik efter ett år

Nu hoppas man på permanent verksamhet

Björn Albiñ, ledare för asylprojektet vid Västankviks folkhögskola.

Det EU-finansierade projektet som SDR ligger bakom på Västankviks folkhögskola – Asylprojektet – har fyllt ett år. I tre år ska det drivas på Västankvik. Projektledaren Björn Albiñ hoppas göra verksamheten permanent och att modellen kan visas upp ute i Europa.

För en tid sedan fick SDR kännedom om att döva fått avslag på sin asylansökan hos Migrationsverket utifrån felaktiga grunder. Handläggningen på verket har visat brister i kunskap om dövas situation ute i världen. Men det är inte bara det som försvårar processen för asylsökande döva immigranter: tolkarna som anlitas kan svenskt teckenspråk – och de sökande förstår inte svenskt teckenspråk.

En del kan inte ens teckenspråk. Därmed förstår de inte vad som sägs. Svårigheter uppstår och det blir oklart varför de vill komma till Sverige. Beslutet blir oftast negativt och många blir utvisade även om de kanske har tillräckliga skäl för att stanna.

Ingen bra samordning

Det fanns ingen bra samordning för döva asylsökande och därför föddes idén om ett projekt där döva asylsökande får komma till en samordnad instans på en och samma plats, där de får lära sig svenskt teckenspråk och svenska. Platsen blev Västankvik folkhögskola. Projektet, som är värt totalt ca 20 miljoner över tre år, finansieras av Europeiska flyktingfon-

den, Migrationsverket, Allmänna arvsfonden och Leksands kommun. DT träffar projektledaren Björn Albiñ, som berättar om vad som sker den första tiden för de asylsökande som kommer till Västankvik.

– Först får vi besked från Migrationsverkets enhet i Märsta om att det finns en döv asylsökande därute. Jag och någon ur vår döva personal åker dit och presenterar skolan och vårt arbete. Det är viktigt att ha döv personal med som får kontakt med den asylsökande: vi kan se vilken nivå personen ligger på och om hon eller han har något språk. När den asylsökande väl är inskriven på Västankvik får hon/han ett personligt offentligt biträde* från Mora och det är Migrationsverket i Uppsala som sköter handläggningen för alla asylsökande på Västankvik.

När man sedan börjar i den första gruppen får man lära sig teckenspråk och att kommunicera i första hand. I den andra gruppen, när man fått uppehållstillstånd, får man lära sig mer om hur Sverige fungerar, om kultur och traditioner och hur det svenska samhället ser ut.

Hur många har kommit under året?

– Tio personer har kommit hit hittills, nio män och en kvinna. De kommer från länder som Vietnam, Marocko, Somalia, Eritrea, Sri Lanka, Libanon, Syrien och Afghanistan. De flesta har kommit hit på grund av krig i sitt hemland. Många mår jättedåligt när de kommer hit, berättar Björn Albiñ.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

” Många mår jättedåligt när de kommer hit.

*Personligt offentligt biträde – advokat

Helene tillbaka efter praktiken i Indien

■ Helene Larsson som DT skrev i nr 8-09 är tillbaka från sin praktik i Pune, Indien. Hon är nöjd trots allt även om lösningen inte blev så optimal

Utlandspraktik – ett Moment 22 för

som hon velat. Tolkar fanns med de två första veckorna och därefter kom hennes kompis som agerade språkstöd. Praktiken minskades från 20 veckor till 12 veckor så de fick jobba sju dagar i veckan.

– Det var jobbigt, men lärorikt menar Helene. Och hennes kompis kunde knappast hänga med och tolka hela tiden.

Hennes handledare var enligt Helene mycket tillmötesgående och förstod hennes situation. Problemet är dock inte ur världen – hon går igenom hur det fungerat med universitet. Men huvudsaken är att hon slipper göra om praktiken.

Therese får inte bo med teckenspråkiga

■ Therese Hegelund från Östra Lerberget i Skåne har Downs syndrom och är hörselskadad. Nu går

hon i ett teckenspråkigt riksgymnasium i Örebro. I sommar tar hon studenten. Hennes föräldrar har ansökt om en plats på något av Mogårdsstiftelsens boenden i antingen Finspång eller skånska Vollsjö åt henne. De vill att hon ska vara i en teckenspråkig miljö, skriver Helsingborgs Dagblad. Men kommunen Höganäs avslag deras ansökan. Socialnämndens ordförande Anita Söderlind (M) säger till tidningen att det inte handlar om pengar utan att nämnden alltid väljer hemmakommunens gruppboende i första hand om det går. Teckenspråkiga assistenter ska anställas. Nu är föräldrarna oroade över att dottern blir socialt isolerad när hon bara kan prata med personalen, inte med de andra boende.

Vidare sa Försäkringskassan nej till att ge Therese assistentersättning. Annars hade hon fått bo i vilken kommun som helst. Både Försäkringskassans och socialnämndens beslut prövas nu i Förvaltningsdomstolen.

Från kriget i Somalia till lugnet på Västervik:

Guul hoppas få grönt ljus

Hörselskadade Guul Dubbe Husein, 35 är från Somalia. Han växte upp i huvudstaden Mogadishu och jobbade som apotekare och hade sin familj där. Men han fick nog av kriget. Han tog ett plan till Sverige. Han hade hört att Sverige var lugnt och det inte fanns krig där. Nu deltar han i projektet på Västervik och är en av de asylsökande som har fått uppehållstillstånd.

– Krig. Många döda, säger han med en trött blick, när DT frågar varför han kommit till Sverige och Västervik.

De som känner till situationen i Somalia vet vad han pratar om. Gerillakrigen har härjat i nästan tjugo år – mer än halva Guuls liv. Sedan 1991 har befolkningen i Somalia farit illa på grund av maktkampen mellan de gerillagrupper som krigar mot varandra. Landet har knappt haft en regering sedan 1991. Och den regering som tillsattes 2004 motarbetas av gerillan. Den har knappt någon makt eller kontroll över landet trots att de fått ett stort internationellt stöd och militär hjälp av den Afrikanska unionen.

Teckenspråk för första gången

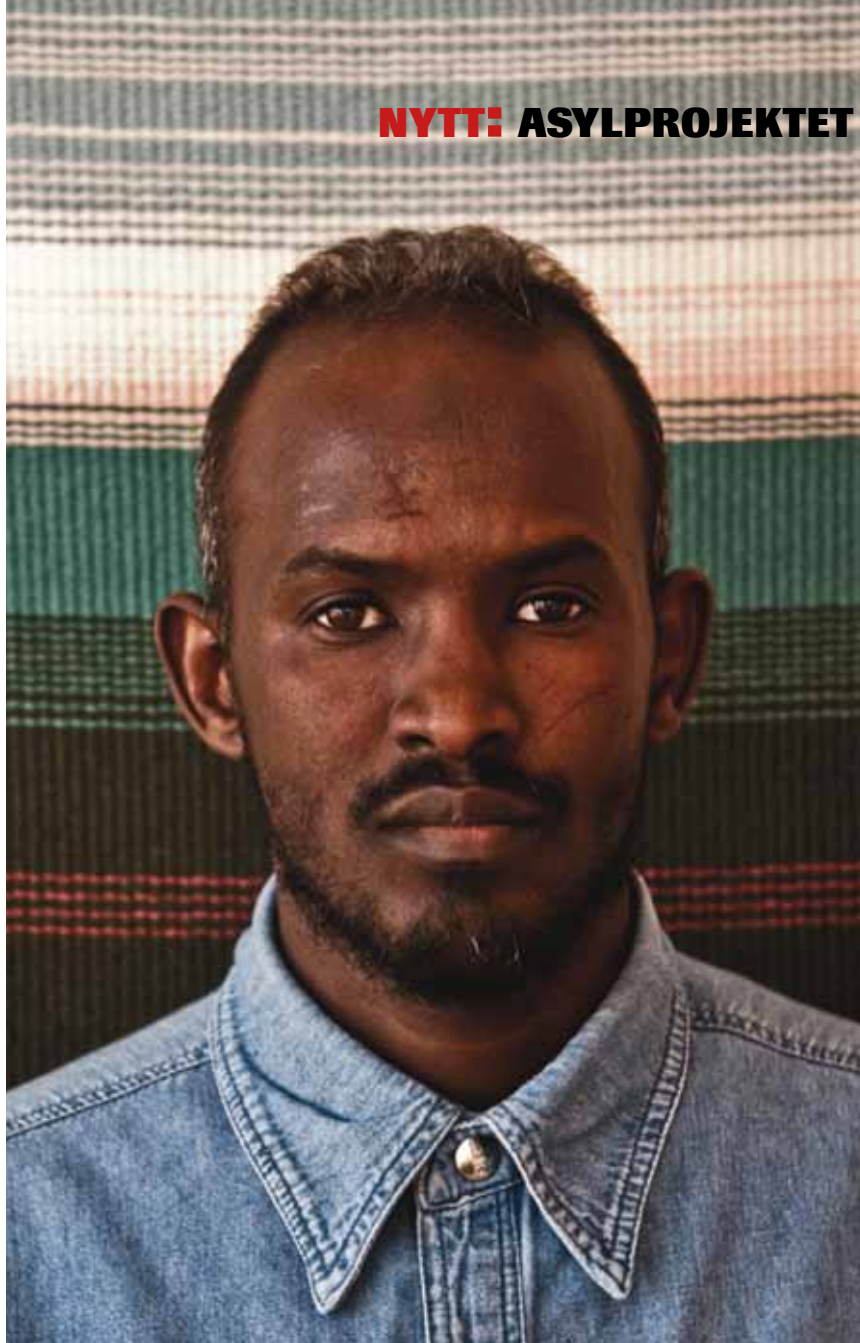
Guul kom till Sverige den 24 juni ifjol. Cirka två månader senare kom han till Västervik. Där mötte han teckenspråket för första gången.

Det är svårt att tro att Guul inte kunnat teckenspråk innan när man träffar honom. Han trivs med lugnet där på Västervik.

– Sverige är bra. I Mogadishu är det bara krig, krig, suckar han. Dessutom är det vackert här!

Guul jobbade på apotek i Mogadishu och hade familj. Nu är han ensam. Jag frågar hur han ser på sin framtid.

– Jag vill ha det bra. Ha det som ni svenskar: ett jobb att gå till, vara nära min familj och ha ett lugnt liv. Var jag bor spelar ingen roll, jag flyttar dit där jag får jobb.

Som apotekare?

– Nej, då måste jag studera igen och det har jag ingen lust med. Jag pluggade på high school* i Somalia i fyra år. Men det mesta jag lärde mig därnere har jag glömt bort nu, säger han och ler lite samtidigt som han blir allvarlig igen och tillägger.

– Men jobba i affär, det vore något.

Guul gillar gemenskapen som finns på Västervik och berättar för DT att han saknar sin familj. Han hoppas att få återse dem en dag. Guul väntar på grönt ljus – att få svenskt medborgarskap och ett jobb är tanken – och att få hit sin älskade familj så att de kan leva i fred – efter tjugo år i krig.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

**High school – i vissa länder motsvarande högskola/gymnasium och i vissa länder motsvarande gymnasium/högskola. Hur Somalias utbildningssystem ser ut är oklart.*

” Jag vill ha det bra. Ha det som ni svenskar: ett jobb att gå till, vara nära min familj och ha ett lugnt liv.

Ny metod på Akademiska sjukhuset i Uppsala:

Konstgjord hörselnerv i hjärnstammen

Metoden är lik en CI*-operation. Skillnaden är att den utförs direkt på hjärnstammens hörselkärna, nucleus cochlearis, istället för hörselsnäckan.

– De som föds utan hörselnerv eller har fått en ärftlig tumörsjukdom, Neurofibromatos typ 2 (NF2), har nytta av operationen, menar Helge Rask-Andersen, överläkare vid Akademiska sjukhuset och professor i experimentell otologi* vid Uppsala Universitet.

Helge Rask-Andersen, överläkare vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och professor i experimentell otologi.

Metoden är egentligen inte ny. 1979 operades den första personen. Det nya är att man börjat operera på barn. Tillvägagångssättet är snarlikt en CI-operation: Elektroder sätts fast inne i bakhuvudet, men här läggs plattan direkt på hörselkärnan på hjärnstammens yta.

Att uppfatta ljud är en komplicerad process. Först kommer ljudet in i hörselgången, där snäckan med sina hårceller tar emot och skickar iväg signalen till nästa station, hjärnstammen, som i sin tur byter spår upp till hjärnan där signalen kopplas vidare ytterligare fem gånger innan den når slutstationen i tinningloben, där det primära hörselcentrat finns.

Helge Rask-Andersen berättar att operationen från början utfördes på patienter som fått en ärftlig tumör på hörselnerven, kallad neurofibromatos typ 2 (NF2). En person på 40-50.000 får denna sjukdom och när man opererar bort tumören följer hörselnerven med. Dessa personer blir döva. Vad man gör i det här fallet är att man lägger till en platta på 3 x 8 mm på hjärnstammen. Den stimuleras elektroniskt av plattans 21 stycken elektroder, samma antal som finns i ett Cochlea implantat.

– Det underlättar deras liv. Det blir ett stöd i avläsningen. Och de kan höra vissa ljud – som knackningar på dörrar, tillrop bakom dem och andra ljudupplevelser. En av patienterna kan till och med prata i telefon, berättar Helge Rask-Andersen och tillägger:

– Hörseln blir inte lika bra som innan, tyvärr. Precis som med CI-operationerna blir resultatet bättre för barn än vuxna.

Vad beror det på?

– Nervbanorna i hörselkärnan och inne i hjärnan är mer komplicerade. Och snäckan är viktig för nyanserna i ljuduppfattningen. När det gäller barn så har de bättre förmåga att ommodulera synapserna* än vi vuxna. Hos vuxna är hjärnan stelare och funktionen blir sämre.

Inte helt riskfritt

Det nya med metoden är att man börjat göra den på barn som fötts utan, eller med förstörd hörselnerv men med intakt hörselsnäcka. För dem hjälper inte CI. Istället väljer man det alternativet för att hörselkedjan ska kunna nyttjas fullt ut. Att barn föds utan hörselnerv är ovanligt.

– Det föds 1-2 barn om året här i Sverige som saknar hörselnerv. Hittills har man i Europa opererat ca 40 barn. Operationen är mer komplicerad än CI eftersom det är på hjärnstammen man opererar. Riskerna är större.

– Det kan uppstå besvär som blödningar och svullnad på barnen som vi vill undvika, därför vill vi helst vänta till barnet är ungefär två år, då är det tillräckligt stort för att opereras utan risker, säger Helge Rask-Andersen.

De barn som opereras lär sig teckenspråk för att hålla igång språket, betonar han. Teckenspråkiga och talspråkiga använder samma områden i hjärnan.

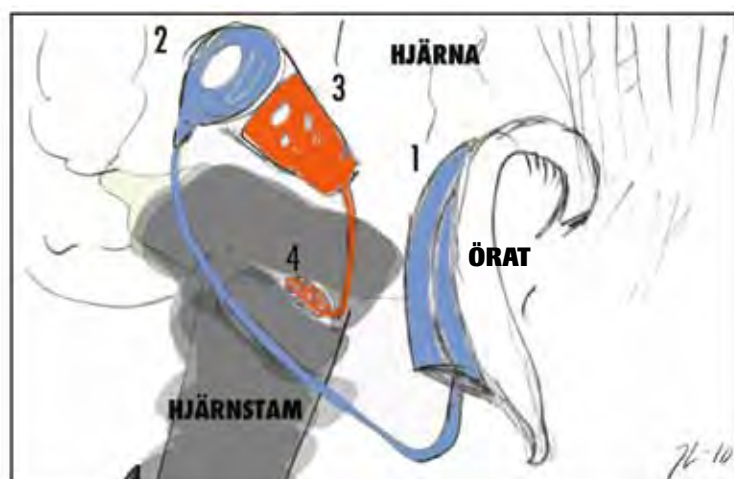
– Men får hjärnan ingen akustisk stimulans i det området så använder hjärnan det till annat, till exempel teckenspråk.

TEXT, FOTO OCH ILLUSTRATION: TOMAS LAGERGREN

*CI – cochlea implantat

*otologi – vetenskapen om örat och dess sjukdomar

*synaps – kontaktställe mellan nervceller

HJÄRNSTAMSIMPLANTAT – så fungerar det

- 1. Hörapparat med mikrofon och processor**
- 2. Radiosändare med magnet**
- 3. Radiomottagare med magnet och mottagarprocessor**
- 4. Elektrodplatta**

Detta händer:

Ett ljud kommer in genom mikrofonen i hörapparaten (1). Den omvandlar och skickar elektroniska signaler via radiosändaren (2) till radiomottagaren (3), vilka båda är fästa i en magnetkontakt. Radiomottagaren sänder impulser till elektrodplattan (4) som ligger på hjärnstammens yta. Den kopplar vidare och signalen förs vidare in till hjärnan som uppfattar impulsen som ett ljud.

Genterapi genom nanoteknologi* – framtidens behandlingsmetod?

Uppsala universitet deltar i EU-projektet "Nano Ear" tillsammans med 24 forskningsgrupper i Europa. Man tittar bl.a. på hur nanopartiklar ska kunna styras dit man vill för att uppnå önskad effekt på mediciner som tillsätts så att man kan återställa nervcellers funktion.

Connexin 26 är ett protein* som många döva saknar förmåga att producera. Det är ärftligt och kan förklara "fenomenet" dövfamiljer. Man föds helt frisk, men döv på grund av att generna har oförmågan att producera Connexin 26 nedärvd. Idag har man kunnat sätta igång produktionen av isolerade och döda Connexin 26-proteiner. Hittills har man bara kunnat göra det i laboratorier.

Men nu hoppas man inom stamcells- och genforskningen (och många andra forskningsområden) på nanoteknologin. I teorin skulle det underlätta behandlingar där vanlig kirurgi inte fungerar, som t ex vad gäller hårcellerna inne i hörselsnäckan. Tanken är att partiklar

som agerar målsökande robotar ska landa där de behövs och hjälpa till med återväxten av celler, eller rent av återskapa dessa celler.

Men det finns risker. Forskarna vill inte öppna Pandoras ask*. Man vet ännu inte vilka nanopartiklar som är skadliga för oss människor. Risken för cancertumörer är stor om man inte kan kontrollera processen av celldelningen och örat innehåller så många som 15.000 olika hårceller. Forskningen har långt kvar, menar Helge Rask-Andersen och han tillägger:

– Därför kommer CI vara det naturliga valet i många år till.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

*genterapi – genkirurgi, ingrepp i arvsmassan i syfte att reparera en skadad gen

*nanoteknologi – nanoteknik, teknik för framställning av objekt mellan 1 och 100 nanometer (1 nanometer är lika med miljarddels meter), bl.a. använd inom mikroelektronik, bioteknik och naturvetenskaplig forskning

*proteiner – även kallat äggviteämnen, som finns i alla celler och som används för uppbyggnad och reparation av celler

*Pandoras ask – ett begrepp ur den grekiska mytologin. Pandora var en konstgjord kvinna som de elaka gudarna sände till jorden för att hämnas på människorna, som de ansåg hade fått det alltför bra sedan Prometheus gett dem elden. Med sig i bagaget hade Pandora en ask, fylld med sjukdom och andra fasor. När hon öppnade asken spreds de ut över världen. Men kvar i asken blev hoppet, som därför aldrig överger människan.

Mannen på bilden har ingenting med tidningen Kyrktecknet att göra, utan bilden är ett exempel på hur tidningens omslag skulle kunna se ut.

Prova Kyrktecknet – tre nummer gratis

Den 4 juni kommer det första numret av Kyrktecknet, Svenska kyrkans tidning för teckenspråkiga. Du som tidigare varit prenumerant på Dövas kyrkblad eller Stiftstecken kommer automatiskt att få årets tre första nummer av Kyrktecknet gratis på prov.

Även du som inte tidigare varit prenumerant kan få årets tre nummer gratis.

Allt du behöver göra är att maila ditt namn, adress och i vilket stift du bor till: pren@berlingpress.se

I årets första nummer kommer du bland annat att kunna läsa om teckenspråkiga på pilgrimsvandring i de svenska fjällen och om det nya teckenspråkiga ungdomsrådet. Dessutom får du ett sommarkalendarium med massor av tips på utflykter och aktiviteter för teckenspråkiga i hela landet.

Välkommen som provprenumerant.

Svenska kyrkan

Tolkbristen minskar – men skillnaderna mellan landstingen fortfarande stora

Magnus Sjögren, verksamhetschef, Tolkcentralen Örebro.

Carina Hoffman, ordförande Sveriges Teckenspråkstolkars Förening.

Förra året var tolkbristen i Sverige något mindre än 2008. Örebro hade dock fortfarande störst problem. Där kunde vart åttonde uppdrag inte utföras.

Landets teckenspråkiga, dövblinda och vuxendöva fick inte tolk 4,6 av 100 gånger förra året. 2008 var oturen framme något oftare: 4,9 av 100. Stora variationer förekommer dock, visar en kartläggning som Dövas Tidning gjort.

Tolkbristen var fördubblad i region Skåne och Västernorrlands landsting (se tabellen här nedan). Hos den sydligaste tolkcentralen fanns inte tillräckligt många tolkar att tillgå, enligt Anna Pärlemar, tillförordnad enhetschef. Och Birgitta Jonsson Frisk som är enhetschef för den nordligare tolkverksamheten kom med fyra olika förklaringar: för många uppdrag vid samma tidpunkt, sent inkomna beställningar, tolkarnas arbetstider som inte kunde ändras hur som helst, och begränsad budget för köp av tolk utifrån.

Minskade i tretton landsting

I Jämtland ökade bristen marginellt från en låg nivå. Och i Kalmar skedde en ökning på grund av att tolkcentralen där i mindre utsträckning än tidigare kunde köpa tolktjänster utifrån.

Däremot minskade tolkbristen i tretton landsting, i en region och på Gotland, som inte har något landsting. Uppsala hade den allra lägsta tolkbristen, endast 0,007 procent. Det betyder att teckenspråkiga nästan aldrig blev utan tolk.

Trots att Örebro hade den största tolkbristen i Sverige, lyckades de utföra fler uppdrag än året före och därmed minska tolkbristen.

– Vi gör ständiga effektiviseringar. Vår brist har stadigt sjunkit sedan år 2007 trots blygsam ramutveckling (reds anm: pengar) tack vare minskade interna mötestider och nya produktionsmål i tid, säger Magnus Sjögren, verksamhetschef vid Tolkcentralen i Örebro.

Under 2010 ska hans tolkcentral införa ett nytt planeringsverktyg och schemalagda kvällar och helger för alla teckenspråkstolkar, vilket enligt honom ytterligare kommer att bättra produktiviteten.

Stefan Ståhlbom från Örebro sitter i brukarrådet. Han anser att det är orättvist att statsbidraget, som fördelas till landets tolkcentraler, inte tar hänsyn till att många teckenspråksanvändare bor i Örebro landsting vilket ger den högsta bristen i Sverige. Han gläds dock åt att tolkfrånavarorna har minskat och att tolkcentralen nu förstår bättre att teckenspråkigas liv inte enbart sker på kontorstid. Men han är orolig för att tolkkvaliteten blir sämre när tolkarna får jobba mer.

Kvaliteten hotas

Tolkcentralen i Örebro har som mål att 50 procent av tolkarnas arbetstid ska vara i direkt tolkarbete, med andra ord 4 av 8 timmar om dagen.

Nu når de 46 procent, till skillnad från privata tolkföretag som ligger på 52-54 procent, enligt Magnus Sjögren.

– Risken finns givetvis att kvaliteten hotas med trötta och slitna tolkar. Vi som arbetsgivare måste vara lyhörda för detta. Personligen tror jag att kvaliteten faktiskt har blivit bättre då våra tolkar ges möjlighet att arbeta inom hela vårt område. Så var det inte förr, säger Magnus Sjögren, och syftar på vardags-, utbildnings- och bildtelefonstolkning.

Tolkcentralerna i Gävleborg, Norrbotten och Skåne har också börjat med flexibla arbetstider för sina tolkar som ett led att minska tolkbristen.

Carina Hofman är ordförande för Sveriges Teckenspråkstolkars Förening (STTF). Hon ser några möjliga förklaringar till varför bristen har blivit mindre:

– Landsting fransäger sig betalningsansvar för uppdrag man tidigare stått för (se artikeln på sid 15 där Tolkcentralens enhetschef bekräftar att så är fallet).

Förändringar i landstingens tolkbrist

Tolkbristen är framräknad enligt Nysams (Nyckeltal för jämförelser inom hälso- och sjukvården) definition av tolkbrist: antal bristade uppdrag dividerat med antal beställda uppdrag.

Kalmars och Östergötlands siffror är preliminära. I vissa landsting kan även något färre beställda uppdrag eventuellt ha påverkat tolkbristen i en positiv riktning. Hur många timmar ett uppdrag tar och var det sker har också betydelse.

Dövas Tidning reserverar sig för eventuella felaktigheter.

Landsting	Brist (%)	Jämfört med 2008	Förändring procentenhet
Uppsala	0,007	▼	-0,002
Sörmland	1,4	▼	-0,4
Västmanland	1,5	▼	-1,4
Värmland	2,1	▼	-2,3
Halland	2,4	▲	0,6
Jämtland	2,6	▲	0,2
Blekinge	2,8	▼	-2,6
Kronoberg	3	▼	-1
Stockholm	3,6	▼	-0,8
Gävleborg	3,6	▼	-3,4
Jönköping	4,3	▼	-0,5
Västra Götaland	4,4	▼	-1,2
Västerbotten	4,5	▼	-0,3
Dalarna	5	►	0
Östergötland	5	►	0
Gotland	5,4	▼	-0,4
Norrbotten	6,3	▼	-2,4
Västernorrland	8	▲	4
Kalmar	8,4	▲	2,2
Skåne	9,6	▲	4,8
Örebro	12,4	▼	-2,1
Genomsnitt	4,6	▼	-0,3

▼ = tolkbristen minskade

▲ = tolkbristen ökade

► = ingen förändring

►...forts. på nästa sida

Stockholm började i november förra året med ett nytt system som går ut på att endast privata tolkföretag anlitas. Tolkbristen har blivit klart lägre sedan dess.

Under perioden november 2009 – mars 2010 var tolkbristen så låg som 1,7 procent. Om man tittar på samma tidsperiod ett år tidigare var frånvaron av en tredje part högre: 4,1 procent. Det motsvarar 4,1 av 100 tillfällen.

– Tolkbolagen har anställt fler tolkar och har slutit samarbetsavtal med varandra så tillgången på tolkar är god, säger Rigmor Hedenström, enhetschef vid Tolkcentralen i Stockholm.

Tanken med det nya tolksystemet är att så många som möjligt ska få tolk, enligt ett politiskt beslut från 2008. Vidare ska tolkcentralen inte längre "ge sig själv" uppdrag. Därför har politikerna beslutat om en organisatorisk åtskillnad mellan tolkcentralen som endast förmedlar, och utförarna. Men på frågan om det nya systemet är mer kostnadseffektivt än det gamla, kan Rigmor Hedenström inte svara.

– Det är för tidigt att dra några slutsatser, säger hon och pekar på följande faktum:

Under januari-mars i år hade Tolkcentralen färre utförda tolktimmar än samma period 2009. Uppdragens genomsnittliga tid var också något lägre, 2,8 timmar (2,9 år 2009). I en storstad som Stockholm kan en liten ökning på 0,1 timme innebära nära 500 extra timmar totalt sett under samma period.

– Det är ju timmarna som kostar, säger Rigmor Hedenström.

En annan parameter som påverkar stor-

Lägre brist efter systemskifte i Stockholm

leken på tolkbristen är att Tolkcentralen inte längre tar vissa arbetsrelaterade uppdrag då de inte räknas som vardagstolk. I så fall får Arbetsförmedlingen (AF) stå för tolkkostnaderna.

– Genom att vi har varit noga med att låta andra instanser ta sitt ansvar ser vi istället till att våra brukare får maximal utdelning av vardagstolkningen, säger Rigmor Hedenström, som inte bara menar AF utan också andra myndigheter.

Följa rangordningen

Kattis Linné är kanslichef vid Stockholms Dövas Förening. Hon har, sedan det nya systemet kommit i bruk, nästan aldrig hört att någon blivit utan tolk.

– Det är en stor skillnad nu, vilket är positivt. Men det är dock fortfarande ojämn tolk kvalitet, säger hon.

Vad kan brukaren göra om han eller hon är missnöjd med en tolk?

– Vi vill gärna få veta det. Det är viktigt att brukaren beskriver noggrant vad som inte har fungerat bra. Vi har en brevlåda för synpunkter, säger Rigmor Hedenström.

Det nuvarande systemet går ut på att tolkcentralen måste följa rangordningen.

Tolkbolag som ligger först på listan har i regel första tjing på beställningarna. Om de inte kan ta en beställning, går den vidare till företag nummer två på listan och så vidare. Men Tolkcentralen måste också ta

hänsyn till de angivna volymerna som tolkbolagen uppgett i upphandlingen.

Om tolkcentralen ska göra avsteg från rangordningen, måste starka skäl finnas.

– Det kan vara önskemål om en specifik tolk som tidigare varit med och tolkat i ett för brukaren känsligt ärende, till exempel ett social- eller sjukvårdsärende.

Och det kan också gälla önskemål om manlig eller kvinnlig tolk, säger Rigmor Hedenström.

Kattis Linné vill egentligen ha ett system där brukare fritt får välja tolk och där brukare alltid får tolk när de behöver det.

– Den drömmen är egentligen inte omöjlig, säger hon.

I övrigt ska landstinget efter sommaren sjösätta en portal där brukare enkelt kan beställa tolk och följa sin beställning.

NICLAS MARTINSSON

Kattis Linné, Stockholms Dövas Förening.

► ...forts. från föreg. sida

– Vissa landsting gör skillnad på ledsagning och dövblindtolkning. Därmed får kommunen stå för ledsagningskostnaderna.

– Effektivare samordning.
– Tolkarna kanske har fler tolktimmar per vecka än tidigare.

Byråkratisk djungel

Sveriges Dövas Riksförbunds ordförande, Ragnar Veer, är glad över att tolkbristen har minskat. Han ser dock med oro på att tolkcentralerna bollar över betalningsansvaret till Arbetsförmedlingen (AF) när det gäller tolkning i arbetsliv. Brukare har fått tvingas

gå igenom en byråkratisk djungel genom att de måste besöka AF och skriva in sig för att ansöka om särskilda bidrag och kanske därmed få rätt till tolk i jobbet. Han hoppas att den kommande tolkutredningen som regeringen ska tillsätta, ska leda till en nationell tolksamordning, ett bättre finansieringsystem i framtiden och bringa klarhet i regelverk och lagstiftning.

Henrik Gouali är departementssekreterare vid socialdepartementet. Han kan i dagsläget inte säga så mycket om tolköversynen eller när den kan börja eftersom regeringskansliet just har startat processen med att ta fram direktiven.

TEXT OCH TABELLSAMMANSTÄLLNING: NICLAS MARTINSSON

Sverige ur dövperspektiv

ILLUSTRATION: TOMAS LAGERGREN. STATISTIK: NICLAS MARTINSSON

Sverige och svenskarna kartläggs och analyseras med jämna mellanrum av bland andra Statistiska centralbyrån (SCB). Det kan gälla ålder, boende, antal kvinnor, män, civilstånd, nyfödda, döda, medelålder, livslängd, invandrare, arbete, utbildning, hälsotillstånd med mera.

Men hur ser egentligen Döv-Sverige ut? Den frågan ställde vi oss på redaktionen och beslöt att göra en karta där statistiken speglar dövas Sverige.

Kartan visar hur många döva* som bor i de tre landsdelarna Götaland, Svealand och Norrland, hur gamla de är och hur könsfördelningen ser ut. Du möter också den äldsta döva SDR-medlemmen samt de som bor längst norrut respektive längst ner i söder.

Under vinjetten "Dövsverige" kommer vi då och då framöver att ta upp olika aspekter av tillvaron för döva i Sverige.

Hallå där...

Greta Karlsson, 99 år, Skövde:

Visste du att du är SDRs äldsta medlem?

– Nej.

Du fyller snart 100 år. Hur har du lyckats med det?

– Jag hade tur som hade bra föräldrar. De skämdes aldrig över att jag var döv. Jag fick mycket stöd av dem. Det var ovanligt på den tiden. Jag växte upp på landet och åt allt som kom direkt från jordbruket. Det är kanske också orsaken till att jag lever än i dag.

Vad gjorde du när du var klar med dina studier?

– Jag flyttade tillbaka till mina föräldrar och hjälpte till med jordbruksarbetet. Ibland jobbade jag också i en väverifabrik med mattor. Jag gifte mig med Walter. Vi var först vänner. Eftersom vi vigdes så sent, skaffade vi aldrig några barn. När Walter gick bort i början av 1990-talet, bodde jag kvar i vårt hus. Sedan flyttade jag till en servicelägenhet i Skövde. Jag bodde där i några år. Men jag orkade inte göra allt själv. Så jag flyttade till ett serviceboende, också i Skövde, och är kvar där än i dag.

Hur aktiv var du inom dövrörelsen?

– Jag var inte aktiv men jag deltog alltid i dövföreningens festligheter och möten.

Det gjorde jag i många år.

Varför är du SDR-medlem?

– Jag blev medlem i SDR via Skövde Dövas Förening, och så vill jag gärna ha Dövas Tidning.

Hur tänker du fira din 100-årsdag?

– Jag vet inte. Det blir kanske ett litet kalas med mina närmaste vänner. Vi ska nog äta tårta!

NICLAS MARTINSSON

Tack till Olle Jönsson, ombudsman hos Västra Götalands Dövas Länsförbund, som hjälpte till att intervjua Greta Karlsson.

Hallå där...

Birgitta Ozolins, Ystad, 66 år, lärare, Östervångsskolan i Lund:

Visste du att du och din make, Uldis, är de "sydligaste" döva enligt SDR:s medlemsregister?

– Nej, det visste jag inte.

Varför bor ni i Ystad?

– Vi vill bo nära havet, naturen och mitt i staden. Min make växte upp i Riga, och jag i Halmstad. Så vi hade båda vattnet inom räckhåll. Därför ville vi för två år sedan flytta hit från Eslöv. Vi trivs väldigt bra. Nu använder vi bilen sällan, kanske endast en gång i månaden.

Varför är du SDR-medlem?

– Det är väl självklart. SDR är ju vårt språkrör. De kämpar för dövas rättigheter.

NICLAS MARTINSSON

Hallå där...

Dick Kemi, 53, hustillverkare, Niemisel:

Visste du att du är SDRs nordligaste bosatta medlemm?

– Nej, det var en överraskning!

Dick berättar att han flyttat söderut:

– Jag är inte född i Niemisel. Jag är född i Kiruna. Mina föräldrar var döva. Sedan 6-års ålder har jag bott i Älvsby kommun. För 3 år sedan flyttade jag till

Niemisel. Det bästa med Norrland är naturen och årstidernas växlingar.

Vad gör man i Niemisel?

– Jag är långpendlare mellan Älvsbyn och Niemisel. 17 mil 5 dagar i veckan. Mycket fritid blir det inte. Man hinner inte mer än äta, sova och jobba.

Hur aktiv är du i din dövförening?

– Det händer att jag åker in till dövföreningen i Luleå då och då på onsdagar när föreningen har sin träff. Jag deltar alltid i NDT:s (Norrbottnens Dövas Teckenspråksförening) möten eftersom de för det mesta är förlagda till lördagar och jag är vald till andre revisor.

TOMAS LAGERGREN

Sverige (enligt SCB)

Andel kvinnor 50,3

Andel män 49,7

Medelålder 41 år

Dövsverige (Enligt SDRs medlemsregister)

Andel kvinnor 52%

Andel män 48%

Medelålder 54,8 år

Topp 9 döfstäder:

1. Stockholm 820

2. Örebro 328

3. Göteborg 243

4. Malmö 179

5. Uppsala 94

6. Vänersborg 76

7. Trollhättan 63

8. Härnösand 59

9. Lund 51

Nordligast:

Dick Kemi, Niemisel

Sydligast:

Uldis och Birgitta Ozolins, Ystad

Äldst:

Greta Carlsson, 99, Skövde

* Uppgifterna är baserade på SDR:s medlemsregister. För att kunna ta fram antalet unika döva individer, har vi rensat bort alla hörande medlemmar, alla de döva som bor utomlands, alla döva som är avlidna, och alla dubbla och trippla medlemskap. Om en döv till exempel är bosatt i Leksand och är medlem i två dövföreningar varav den ena är Dalarna, har vi inte tagit med den andra dövföreningen. Vi har också flyttat en del personer till "rätt" stad eller/och "rätt" landsdel. Om en person är medlem i Stockholms Dövas Förening men bor i Gävle, så räknas den som bosatt i Gävle och Norrland. Därför speglar siffrorna inte på något sätt hur många döva medlemmar en dövförening i en stad har. Vi reserverar oss mot eventuella felaktigheter. Vi anser dock att SDR:s medlemsregister ger en god bild av landets döva även om det är känt att många döva, kanske särskilt de unga, saknas i medlemsregistret.

Utbildningsminister
Ingvar Carlsson ta-
lar, tolkad av Anne-
Marie Snow. Sittan-
de styrelseordföran-
den Harry Fredriks-
son och förbunds-
ordföranden Sven
Mellqvist.

Bilden är från SDR-Kontakt nr 3 1970.

Vändpunkten för teckenspråket och dövrörelsen:

Uppsalamötet 1970

Det har hållits viktiga möten i Uppsala genom historien. Uppsala möte 1593*, till exempel. 1970 fick dövrörelsen sitt Uppsalamöte. Den 9-10 maj ordnade SDR en informationskonferens för föräldrar till döva barn på Västmanlands-Dala Nations lokaler i Uppsala. Taktiken var att talarna var hörande. De skulle tala om dövas väl till hörande.

Bland dem återfanns Ingvar Carlsson, utbildningsminister och senare statsminister. De andra var bl. a. överläkaren Terje Basilier och professor Göte Hanson. 400 personer deltog i konferensen. Experter som hörselvårdskonsulenter, lärare och ombud från förbundstämman som hölls dagen innan deltog.

Men de viktigaste deltagarna var de 200 föräldrarna som rest till Uppsala. Det hade kunnat sluta i ett fiasko. SDR fick inga kontaktuppgifter till föräldrarna eftersom myndigheterna vägrade lämna ut dem av sekretesskäl. Då gjorde man en offensiv och annonserade i tidningar. Anmälningarna strömmade in, och mötet kunde genomföras.

Före 70-talet var synen på utbildning för alla inte självklar, speciellt inte från borgerligt håll. Ingvar Carlsson framhöll jämlikheten i utbildningen, så att alla kunde få samma möjligheter att få utbildning, något man skulle satsa på under 70-talet.

När Terje Basilier, överläkare från vårt grannland

Norge höll ett tal om döva barns behov av teckenspråk i kommunikationen med sina föräldrar – föll tårarna i salen. Han avslutade sitt föredrag med orden: "Lyckligt är det döva barn som lever i en familj där mor och far har lärt sig tala med mun, ansikte och fingrar". Inte ett öga var torrt, enligt de källor DT erfarit.

Känslan många av de döva åhörarna hade var "Äntligen någon som säger det vi sagt i alla år!" Samma känsla hade nog föräldrarna, en lättnad. Över att fått höra det de hade på känn – att de metoder de använt på barnen var fel, dvs. den oralistiska metoden där man lät bli att lära barnen teckenspråk, eller rätt metod – att de använt teckenspråk med sina barn men fått kritik för det av andra i deras omgivning.

Taktiken gick hem

Professor Göte Hanson hade varit dövlärare på Manillaskolan och sett hur döva barn förlorat på att inte använda teckenspråk. Att man mot mindre vetande ratade teckenspråket var fruktansvärt, tyckte Göte, som tidigt blev en förespråkare för teckenspråket. Han ansågs till slut så besvärlig att han lyftes ur dövskolan. Att på mötet inför skolöverstyrelsen plädera och få stöd för sin tro på teckenspråket måste ha känts som en revansch för Göte Hanson, som vid mötet hade hunnit bli professor i psykologi.

* Uppsala möte 1593 möte samman kallat av hertig Karl (sedermera Karl IX) för att skapa religiös enighet i landet efter Johan III:s försök att införa reformkattolsk gudstjänst. Vid Uppsala möte antogs Laurentius Petris kyrkoordning av 1571, och svenska kyrkan blev luthersk. (Källa: NE)

Bilden är från SDR-Kontakt nr 3 1970.

Publikbild från informationskonferensen.

Tre föredragshållare under konferensen. Fr.v. professor Göte Hanson, civilingenjör Arne Risberg och de Terje Basilier.

Fyrtio år senare:

Vad har mötet betytt för dövrörelsen?

Uppsala möte 1970 är i många dövas ögon en historisk händelse. Det föregick en annan historisk händelse: Nästan exakt elva år efter mötet i Uppsala, den 14 maj 1981 erkände riksdagen teckenspråket som ett fullgott språk. Frågan som dyker upp är given: Hade det inte hänt om inte mötet i Uppsala hållits?

– Det viktigaste i den här revolutionen är faktiskt DHB:s betydelse, även om SDR kämpat i hundra år, menar Lars-Åke Wikström, som var en av de framträdande dövkämparna på 70-80-talen och senare mångårig förbundsordförande i SDR.

DBM (Förbundet döva barns målsmän) nuvarande DHB, började fundera på om teckenspråket faktiskt har någon betydelse för kommunikation trots den oralistiska metodens hårda motstånd från Skolöverstyrelsen. Den legendariska ordföranden i DHB, Bo Carlsson, var för teckenspråket.

– Allt fler föräldrar, bland annat paret Stina och Lars Nyman, vars son Mats gick på Manilla, började arbeta för teckenspråk och därigenom underlättade de SDR:s kamp. Sedan kom ju Brita Bergman och

senare Inger Ahlgren med som en del av revolutionen av teckenspråket, säger Lars-Åke Wikström.

Med DHB vid sin sida och forskningen på frammarsch började SDR tuffa till sig och attackera Skolöverstyrelsen och hörselklinikerna. Fler dörrar öppnades.

Ingvar Edwall är en annan mångårigt aktiv person inom dövrörelsen. Han var med i Uppsala och minns en sak som också kan ha gjort intryck på föräldrarna:

– En sak som var roligt – det var festbankett på Uppsala slott. Föräldrarna fick en barnfri kväll. Alla, både föräldrar och döva deltagande drack friskt och umgicks med varandra och döva bjöd upp föräldrar till dans. Föräldrarna blev mycket imponerade över att vuxna döva levde normalt. Dagen därpå, på söndagen förstod föräldrarna att teckenspråket var viktigt för döva och hörselskadade barn. Där började kampen om teckenspråket i dövundervisningen.

Forskningen om teckenspråket kom till 1972 och det ledde till erkännandet av teckenspråket 1981. Och i det hade mötet i Uppsala en viktig roll.

TOMAS LAGERGREN

Lars-Åke Wikström (t.v.) och Ingvar Edwall.

Bo Carlsson, legendarisk ordförande i DHB.

Professor Göte Hanson.

► Dagen efter föreläsningarna var det paneldebatt med Göte Hanson, civilingenjören Arne Risberg, Terje Basilier, rektorn Rut Madebrink och Lars Kruth. Enligt Lars Kruth senare handlade 90 procent av de inlämnade frågorna om teckenspråkets vara eller inte vara. Skolöverstyrelsens politik kring

denna fråga blev hårt åtgången under debatten. Taktiken hade gått hem: Dessa hörande personer kunde sätta ord på det döva känt i många år för de föräldrar som kom på konferensen. Det fick genomslag.

TOMAS LAGERGREN

Zaag Arvidsson, Skövde Dövas Förening.

Skövde Dövas Förening läggs ner

Skövde Dövas Förening kommer att stänga för gott 2011. Detta samtidigt som de firar 60 år. Anledningen till nedläggningen är höga lokalkostnader och att få vill sitta i styrelsen.

Beslutet att bomma igen dörrarna till Skövde Dövas Förening den sista december 2011 togs egentligen redan förra året.

– Vi tog det mycket lugnt med informationen i det offentliga ljuset för vi behövde få arbetsro. Sedan var det också kongressår i Leksand, säger Zaag Arvidsson, före detta ordförande, och numera kassör.

Förklaringarna till nedläggningsbeslutet är att dövföreningen var tvungen att lämna sin gamla lokal, som av kommunen byggdes om till äldreboende. Föreningen hade svårt att hitta ett annat ställe i Skövde centrum. Då tvingades de välja en plats några kilometer söder om staden.

– Allt merarbete med lokalbyte, sämre tillgänglighet för medlemmarna och mycket högre lokalkostnader gjorde till sist situationen svår för oss. Det var inga lätta beslut, säger Zaag Arvidsson.

Två andra anledningar är att det har varit svårt att hitta folk som vill ställa upp i styrelsen, och att föreningen känner av effekten av CI*-operationer på barn. Nu finns det färre döva barn och ungdomar som kan ta över föreningen.

– Det är förstås tråkigt att behöva lägga ner en

förening som nästa år fyller 60 år. Vi ska försöka fira så gott vi kan, säger Zaag Arvidsson.

Inte ensam

Vid årsskiftet hade föreningen 46 registrerade medlemmar. De får från och med 2012 ta sig till någon annan dövförening i Västra Götaland. Den närmaste finns i Lidköping. De andra ligger i Borås, Göteborg, Trollhättan och Vänersborg.

– Senast nästa år måste det hända ett underverk om föreningen i Skövde ska leva vidare i många år till, säger Zaag Arvidsson, som dock ser en ljusglimt i allt mörker.

Det är att Unga hörselskadades ungdomsförening i Västra Sverige har kontaktat föreningen för att få igång en verksamhet för hörselskadade ungdomar i Skaraborg. Zaag Arvidsson har märkt att de är intresserade av att lära sig mer om dövas teckenspråk.

Sveriges Dövas Riksförbunds ordförande, Ragnar Veer, beklagar att Skövde Dövas Förening, som var en aktiv och livlig förening, läggs ner.

– Skövde Dövas Förening är inte ensam om att bli påverkad av omvärldsförändringarna. Det finns flera dövföreningar som är i samma situation. Det är dags för oss att börja diskutera dövföreningarnas framtid och hur vi ska kunna hantera svårigheter. Jag hoppas att vi ska hinna med att ta upp det på förbundsmötet i Örebro i slutet av maj.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

” Det är dags att börja diskutera dövföreningarnas framtid.

** CI eller cochlea implantat är ett inopererat hörseltekniskt hjälpmedel*

Hon är Manillaskolans nya rektor

Eva Mari Halén är Manillaskolans nya rektor. Hon efterträder Robert Ekstrand.

Eva Mari Halén kommer närmast från jobbet som biträdande rektor för Sofielundsskolan i Sollentuna, en kommunal grundskola för barn mellan 1 och 16 år. Där har hon arbetat direkt under rektorn i 17 år och varit med om att se skolan växa, från 230 elever och 3.000 kvadratmeter till 650 elever och 6.500 kvm. Hon trivdes väldigt bra, men tanken på att fortsätta i en vanlig skola kändes inte lockande. Tack vare en god vän vars make är döv, har hon blivit intresserad av teckenspråk och dövas värld och har läst teckenspråk steg 1-4 på Dövas Hus i Stockholm. Därför valde hon att söka tjänsten som rektor för Manillaskolan och började där den 26 april.

– Det är ett hedersuppdrag. Jag hoppas kunna bi-

dra med en god utveckling för döva och hörselskadade elever, säger Eva Mari Halén, som dock ännu inte vill precisera hur, eftersom hon först vill arbeta i dialog med människor.

Hon har erfarenhet av att se en organisation växa och enheter med olika kulturer sammanslås, vilket enligt henne kan vara en fördel inför den eventuella framtida sammanslagningen av Alviksskolan och Manillaskolan.

Senaste nytt är dock att Malvaprojektet är avslutat. Den kommunala utbildningsförvaltningen har inte kunnat hitta en rimlig finansiering för flytten av Alviksskolans hörselklasser. Men kommunen Stockholms stad utesluter dock inte att frågan kan bli aktuell igen. Vidare ska Alviksskolan och Manillaskolan fortsätta samarbeta.

NICLAS MARTINSSON

Eva Mari Halén, ny rektor för Manillaskolan.

” Hoppas kunna bidra med en god utveckling.

Danska dövförbundet fick 5,5 miljoner danska kronor till kampanjen.

Lars Knudsen, en av de ansvariga för kampanjen.

Affischerna finns på 50 bussar i Köpenhamn m.fl städer.

Dansk kampanj vill riva barriären mellan hörande och döva

Reklam för teckenspråket lyckat grepp

Reklam om döva hör till ovanligheterna i Sverige. Men i Danmark har döva för första gången syns på offentliga tavlor i fyra större städer. Skyltarna är en del i det danska dövförbundets kampanj, "Ta bort fördomarna".

* Uppgifterna kommer från DDL och Castberggård Job- og Udviklingscenter

Mindre än hälften av alla döva i Danmark har jobb. Nära två tredjedelar av den hörande befolkningen har aldrig mött och pratat med en döv.* Fördomar om döva respektive hörande frodas.

Det danska dövförbundet (DDL) vill få bukt med förutfattade meningar och att fler döva ska få arbete. Därför har organisationen i mars släppt en kampanj som kort och gott lyder: "Slip fordommene"

50 rullande bussar på vältrafikerade linjer i Köpenhamn, Odense och Århus har affischer där sex utvalda döva ambassadörer poserar och visar tecken som alla hörande ska kunna begripa. Reklamtavlor finns också på gator och andra ställen i de tre städerna och även i Fredricia, där många döva bor och studerar.

– Kampanjen har väckt positiva reaktioner. Döva tycker att det är "wow" och härligt att de som hittills fått uppleva mycket negativt som t.ex. CI-utvecklingen, nu får se reklam om sig själva i stadsmiljö, säger Lars Knudsen, en av de två ansvariga för kampanjen.

Över tjugofem tidningar och två TV-program har uppmärksammat kampanjen. Anledningen till detta tror Lars Knudsen är att hörande danskar inte har sett något liknande förut och att reklamen är en tankeställare då de inser att de faktiskt kan förstå tecken bara de försöker.

DDL har fått 5,5 miljoner danska kronor från Arbetsmarknadsstyrelsen för kampanjen. Reklamen gjorde DDL själv. Grafisk formgivning gjordes dock av ett proffs. Kampanjen sträcker sig över tre år och innehåller inte enbart reklam utan också mycket annat. I sommar ska kampanjen synas på musikfestivalen i Roskilde. Hörande ska bland annat erbjudas en lektion i teckenspråk.

I höst startar en turné i hela landet där DDL informerar om kampanjen. Eventuellt anordnas även en tävling om den bästa arbetsplatsen med både döva och hörande anställda. Lars Knudsen har också träffat kändisar och lärt dem teckenspråk. Filmer från dessa möten läggs ut på hemsidan deaf.dk/campaign. En annan plan är att döva provjobbar en dag, till exempel i biljettluckan på centralstationen.

Fem av de sex ambassadörerna är under 30, och en är 37 år. De har olika bakgrunder. Till exempel är en av dem juridikstuderande, och en annan VVS- och ventilationsmontör. Kampanjen är inledningsvis inriktad mot ungdomar men ska så småningom också rikta sig till alla i arbetsför ålder.

– De yngre står för framtidsstänkande och är synonyma med att man precis klivit in på eller är på väg in på arbetsmarknaden, säger Lars Knudsen, som hoppas att kampanjen leder till att barriärer mellan döva och hörande rivs och att hörande får en bättre bild av döva.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: LARS KNUDSEN

FEM FRÅGOR...

YLVA BJÖRKLUND är en av dem som håller i trådarna under den nordiska dövskulturfestivalen i Stockholm (29 juni-3 juli). Hon vill att årets upplaga ska vara lite annorlunda jämfört med de tidigare, som arrangeras någonstans i Norden vart fjärde år. Exempelvis ska en folkhop sjunga på teckenspråk i centrala Stockholm.

1 Hur är det att vara en av de två projektledarna för Dövas Nordiska Kulturfestival?

– Det är roligt och spännande att få vara med och se något växa fram och bli en förhoppningsvis rolig, härlig och färgexplosiv festival.

2 Varför har ni valt att ha det lite småtråkiga temat "Teckenspråk, tillgänglighet, delaktighet"?

– Jag kan inte svara på det för jag var inte med under beslutet om temat. Men jag kan åtminstone säga att det passar bra ihop med tillgänglighetsåret 2010. Det är ju viktiga frågor som behöver lyftas.

3 Vad kan besökarna vänta sig?

– Vi försöker bjuda på ett brett program för olika åldrar och smaker. Festivalen börjar med att den döve rapparen från gruppen Signmark kommer till Sergels torg och ska ha en så kallad flash mob. Det är att ett stort antal teckenspråkiga samlas på Plattan. När Signmark börjar uppträda, ska han få alla att sjunga på teckenspråk samtidigt. Tanken är att förbipasserande ska se något oväntat. Det är en häftig markering för teckenspråket.

– Jag hoppas att årets nordiska dövskulturfestival bryter lite mot de gamla mönstren och de tidigare tillställningarna. Till exempel ska vi inte ha någon avslutningsbankett. Istället avrundar vi med fest i en park. Där kan man bland annat hälsa på djur, besöka en barockträdgård, dansa, och se uppträdanden. Vi ska också ha en MC-utställning, vilket kanske är lite ovanligt, och ha en liten filmfestival.

4 Hur viktigt är det att marknadsföra Stockholm och Sverige?

– Vårt primära mål är inte att marknadsföra staden och landet. Men det är i alla fall en bonus att turister får se olika sidor av staden eftersom festivalen äger rum på olika ställen: Sergels torg, Södra teatern, Riksteatern i Hallunda, och Hågelbyparken söder om Hallunda.

5 Hur många besökare hoppas ni på?

– Jag hoppas att så många som möjligt kommer. Vi räknar med minst 600 personer. Kulturfestivalen är en fantastisk mötesplats där man kan knyta nya kontakter och utbyta idéer. Man har tid att umgås och koppla av. Och så får man ta del av ett digert utbud. Kom, säger jag!

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Mer information finns på dovskulturfestival2010.se. Där kan ni se det fullständiga programmet. Workshops, utställningar, filmvisningar, prova på-saker som cirkus och teater, och mycket mer, erbjuds.

... till **Ylva Björklund**

Malvaprojektet läggs ner

■ Den planerade sammanslagningen av Manillaskolan och Alviksskolan har lagts på is. Stockholms stad och Specialpedagogiska skolmyndigheten har länge utrett frågan och sökt lämpliga lokaler. Campus Konradsberg har varit en tänkbar kandidat, men flytten av hörselklasserna på Alvik blir för dyr.

Därmed avslutas Malva som projekt. Men samarbetet skolorna emellan fortsätter, enligt Malvanytt.

Tolkcentralen i Örebro DO-anmäld

■ En döv kvinna fick inte tolk till sin körlektion två gånger. Hon kände sig diskriminerad och fräntagen möjligheten att vara en del i samhället. Därför valde hon att anmäla Tolkcentralen i Örebro till Diskrimineringsombudsmannen (DO), rapporterar Sveriges Radio

ANNONSER

ID-dagarna 2010

13-14 oktober • Factory Nacka Strand, Sthlm

Mässa med ny teknik, hjälpmedel, metoder och tjänster för personer med funktionsnedsättningar.

Information om utställningen och föreläsningarna finns på ID-dagarnas webbplats från den 18 maj.

Läs mer på

www.hi.se/iddagarna

Hjälpmedelsinstitutet

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Nytt från förbundsstyrelsen

Målet för nollbudget 2010 uppnått

Förbundsstyrelsens tvådagarsmöte i mars ägde rum i Stockholms Dövas Förenings lokaler vid Globen. Förbundets ekonomi, teckenspråkspengarna, resursbiblioteket stod på dagordningen bland mycket annat.

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Resursbiblioteket i Örebro.

Ekonomi. Att få ekonomin i balans är en ständigt aktuell fråga och målet - en nollbudget för 2010 - är nu nått. (Nollbudget betyder att utgifterna täcks av intäkterna). Förlusten av teckenspråkspengarna om totalt 2.8 miljoner påverkar förstås negativt och det är tvunget att hitta annan finansiering i framtiden.

Lokaler. Frågan om lokaler är aktuell och EKD* får i uppdrag att ta fram underlag för behov och kostnader till majmötet.

Handikappdelegationen. Regeringens handikappdelegation har föreslagit förändrad representation. Handikappförbunden (HSO) har protesterat mot förslaget om sju ledamöter från Handikappförbunden och tre från förbund som står utanför, eftersom man menar att utomstående organisationer får för stor representation.

Projektpengar. SDR har fått ett glädjande besked från Allmänna Arvsfonden. Vår projektansökan Tillgänglighet genom Teckenspråk beviljades 1,5 miljoner för första året. Projektets syfte är att genom seminarier och kunskapsutveckling utarbeta verktyg så att lokala föreningar ska kunna tillämpa FN*-konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder.

Teckenspråket. Den 7 maj har SDR fått tid hos Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Vi ska lägga fram vår syn på att det svenska teckenspråket som i språklagen är jämställt med de nationella minoritetsspråken, också ska kunna få sådant ekonomiskt stöd som tillfaller organisationer som företräder de nationella minoritetsspråken. Hittills har vi inte fått stöd för en sådan syn, utan vi upplever att regeringen ser på det svenska teckenspråkets funktion endast ur ett handikapperspektiv, och inte alls ur ett språkperspektiv. Detta vill vi ändra på.

Resursbiblioteket. Om Resursbibliotekets framtid finns inget nytt att rapportera. Kulturrådet har ännu inte svarat på en ansökan om en miljon kronor för år 2010. Dessa medel är tänkt att användas till produk-

tion av teckenspråkig litteratur samt - som SDR har föreslagit - en utredning av hur döva vill att den teckenspråkiga litteraturen ska framställas samt ta fram underlag för Resursbibliotekets framtid, som en statligt finansierad verksamhet. Medlen som ska komma till Resursbiblioteket är "våra" teckenspråkspengar som från 2011 går till TPB, Tal- och Punktskriftsbiblioteket, och ska användas just till utveckling av litteratur på teckenspråk.

SDPF. Sveriges Dövas Pensionärsförbund brukar få medel ur August Carlsson minnesfond för sin verksamhet. Men i år blir det inga pengar eftersom fonden har ett underskott.

Tomtförsäljning. SDR äger en tomt i Västankvik, som för några år sedan var aktuell för avstyckning och försäljning. Frågan tas nu upp igen, men något beslut fattas inte. Kommunen har inte fattat något beslut om planområde. Tomten är säkerhet för ett lån, och styrelsen menar att vi inte ska sälja förrän likviditeten är bättre.

Tolkbegrepp. Begreppet vuxendövtolk bör enligt HRF* ändras till skrivtolk. En av orsaken är att unga hörselskadade inte identifierar sig med begreppet "vuxendöv", utan vill att tolk ska kopplas till uppdraget, inte till hörselnedsättningen. SDR ställer sig bakom detta.

TAKK oroar. Styrelsen noterar att det finns tendenser att TAKK (Tecken som Alternativ Kompletterande Kommunikation) på vissa håll presenteras som om det vore ett eget språk, vilket är både fel och oroande. Styrelsen beslutar uppmärksamma Språkrådet på detta.

IT-dagen. Den 13 mars genomfördes IT-dagen som samlade 15 deltagare. Bl a diskuterades oron för nedläggning av First Class. SDR jobbar vidare tillsammans SDF*, som kan tänka sig ta över First Class.

Bistånd. Rwanda/Sri Lanka. Styrelsen har tagit beslut om biståndprojekt i Rwanda, men det har visat sig att vi inte kan dra oss ur pågående verksamhet i Sri Lanka. Eftersom Rwandaprojektet ännu inte kört igång beslutar styrelsen att riva upp beslutet om Rwanda och istället fullfölja utfasningen i Sri Lanka.

► ...forts. på nästa sida

Utfasningen i Sri Lanka fullföljs.

*EKD - Ekonomi-delegationen

*FN - Förenta Nationerna

*HRF - Hörselskadades Riksförbund

*SDF - Stockholms Dövas Förening

nytt från förbund och förening

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

► ... forts. från föreg. sida

Morgondagens skolas referensgrupp. SDR har ombetts ingå i referensgruppen. Möte äger rum den 16 juni i Lund.

Representation och deltagande

- KFO*-kurs om arbetsgivaransvaret 21 april – Ragnar Veer och Ola Lundström.
- EUD* Generalförsamling 22-23 maj – Ragnar Veer.
- International Congress on the Education of the Deaf (ICED) äger rum i Vancouver, Kanada den 18-22 juli. Ragnar Veer är anmäld och om finansiering kan ordnas kan ytterligare någon från styrelsen delta.
- Västanviks Folkhögskolas stämma 30 maj – Ragnar Veer.
- Tomas Hedberg är ansvarig för kurs om FN-konventionen den 7-8 maj på Västanvik.

Äldrekooperativ. Den 8 maj bildas ett äldrekooperativ i Stockholm, en historisk händelse.

Arbetsmarknad. Ola Lundström rapporterar att han kontaktats av Stockholms socialborgarråd Ulf Kristersson, som undrade över tänkbara orsaker till att det är högre sysselsättningsgrad bland döva än bland övriga grupper. Statistiken säger att arbetslösheten är hälften bland döva i Stockholm, jämfört med hörselskadade och synskadade. Det finns ingen statistik på hur många döva som är inskrivna i åtgärdsprogram eller sjukskrivna pga arbetslöshet.

Kulturfestivalen. Förberedelserna för Nordiska kulturfestivalen pågår. Eftersom vår ansökan bl a till Nordiska Kulturfonden om ekonomiskt bidrag avslagits, måste en deltagaravgift tas ut.

*KFO – Kooperationens Förhandlingsorganisation

*EUD – European Union of the Deaf (Dövas EU)

Birgitta Rudin avtackas av bl.a. DHBs ordförande Jan Carlsson.

Birgitta Rudin på DHB går i pension

■ Efter många år i dövrörelsen, bland annat som tolk i Västra Götalandsområdet och via jobbet på Göteborgs dövas förening kom Birgitta Rudin till DHB 1991. Och efter nitton år som förbundsconsulent var det så dags att sluta.

SDR genom Ragnar Veer och Helena Fremnell Ståhl var med på avtackningen och gav henne bland annat gröna handdukar – symboliskt, för båda förbunden har grönt som förbundsfärg. Och Birgitta fick därmed grönt ljus som pensionär.

Vad ska du göra nu?

– Träna på att vara ledig, säger hon och spricker upp i ett leende innan hon lägger till: Läs och umgås med barn och barnbarnen – och skaffa mig en hobby, det har jag inte haft tid för de senaste nitton åren...

TEXT OCH FOTO TOMAS LAGERGREN

Unga Hörselskadade får ny ordförande

■ Gudrun Skaven Petterson valdes till ny Unga Hörselskadade (UH)-ordförande på årsmötet vid Västanviks folkhögskola utanför Leksand i april. Hon, som är 26 år gammal, ska leda organisationen i två år. Nu bor hon i Örebro men kommer från Gräfsnäs i Alingsås kommun. Hon efterträder Julia Willig. "Alla UH:s frågor är viktiga, för att vi driver på för ett bättre samhälle.

Oavsett om det gäller utbildning, arbetsliv, eller något annat. Om förutsättningarna finns, kan vi nå hur långt som helst. Tillsammans är ingenting omöjligt", säger Gudrun Skaven Petterson i ett pressmeddelande.

Gudrun Skaven Petterson.

"Teckenspråk inte hela världen men..."

Utbildningsradion sänder ett nytt TV-program om fyra delar som visas med start den 30 maj. Programmet heter "Teckenspråk är inte hela världen, men..." och går på SVT2.

Del 1: "Ur ett teaterperspektiv" – ett intressant möte med Tyst Teaters konstnärliga ledare, Josette Bushell Mingo. För henne är det självklart att lära sig teckenspråk eftersom hon arbetar med teckenspråksteater.

Sändningstider: 30 maj klockan 17.40, 31 maj 14.10 och 2 juni 13.10.

Del 2: "Är teckenspråket internationellt?" – Brita Bergman, professor i teckenspråk, förklarar varför det inte går att ha ett gemensamt internationellt teckenspråk. Sändningstider: 30 maj klockan 17.50, 31 maj 14.20 och 2 juni 13.20.

Del 3: "Poesin är bildspråk" – Juli af Klintberg visar hur man gör poesi på teckenspråk. Sändningstider: 6 juni 17.30, 7 juni 14.10 och 9 juni 13.10.

Del 4: "Jag älskar teckenspråk" – Åsa Helmersson är hörande och tycker att det är praktiskt och underbart att 50 personer kan prata med varandra kors och tvärs över borden även när det är bullrigt. Sändningstider: 6 juni 17.40, 7 juni 14.20 och 9 juni 13.20.

Unga konferensdeltagare döpte Höör till Dööv.

Förbundsstämman i DÖÖV (f.d Höör), den 23-25 april

Medlemsvärning och alkoholpolicy - två heta frågor

TYST TEATERS SENASTE produktion, "Nattgäster", handlar om ett hotell vid gränsen mellan Norge och Sverige – hotellet fick en kväll många döva gäster. Den hörande receptionisten fick uppleva en oförglömlig kväll. Förmodligen upplevde receptionisten och personalen på Frostavallen samma sak! 32 glada, pigga, och vilda döva ungdomar checkar in i ett litet samhälle, ska vi då kalla det Höör? Nja, det skulle heta Dööv istället, tyckte vi (!).

Styrelsen med kansliet var på plats en dag tidigare för att förbereda inför förbundsstämman och tre forum: Dövstudier, SDU/ Unga Döva (UD) och Unga Tyst Teater.

På lördag startade styrelsemedlemmarna dagen med ett sista styrelsemöte innan stämman som också antagligen blev det mest effektiva mötet vi haft. Allt som allt var klart lagom till nio tiden då resterande stämmodeltagare anträt frukostsalen. Som traditionen säger, samlas vi allihopa vid flaggstången och hissar upp SDU-flaggan innan Stämman tar sin början!

STÄMMAN BÖRJADE BRA med vakna och glada ungdomar. Med Eva Norberg som stämmoderförande leddes ombuden genom verksamhetsberättelsen snabbt och därefter några punkter vidare tills stämman kom fram till dagordningens propositionspunkt om en föreslagen ändring av nuvarande alkoholpolicy från 1999. Som också var omdiskuterad då. Efter lunchen blev det fortsatt diskussion om policyn. Det

var en het potati även denna gång. Styrelsens proposition om ändring av policyn röstades ner av stämmandans ombud efter mycket diskuterande fram och tillbaka.

STYRELSEN HÖLL ETT informationsföredrag om vad som komma skall. Bland annat Medlemsvärningskampanjen 2010. Den går ut på att ungdomsklubbarna får tävla om att rekrytera flest medlemmar. Den klubb som rekryterat flest belönas med 10 000 kronor. Det gillades stort av stämmodeltagarna. Det blir en morot för dem att rekrytera medlemmar och det är ju precis vad SDU och ungdomsklubbarna behöver. Du som läser det här, ut och hjälp din ungdomsklubb!

Förra året gav vi Handbojor till SF Bio, och det blev inte Handbojor den här gången. Det här året delar vi ut Utmärkelse 2010. Fredrik Lundgren från Vänersborg får den här utmärkelsen för sin fantastiska insats för ungdomsföreningen Viljan och ungdomsgården Hörnet.

STÄMMAN RUNDADES AV med val av den nya styrelsen. Veteranen Henrik Sundqvist omvaldes som ordförande för ytterligare ett år. Följt av fyllnadsvalen på ett år; Julia Kankkonen och Jerry Harrysson. Det blev även tre nyval. SDU hälsar Nicholas Winberg, Florian Tirnovan och Robert Näsman välkomna till förbundsstyrelsen.

►...forts. på nästa sida

Ungdomar på plats och redo för incheckning i Frostavallen.

►...forts. från föreg. sida

Jenny Nilsson sitter kvar på sitt mandat ett år till enligt förbundsstämman förra året.

Jonny Dufvenberg och Johanna Treffenberg valde att avsluta sina styrelseuppdrag efter att ha haft förtroendet ett år och lika är det för Kristofer Carlsson, som valt lämna sitt styrelseuppdrag efter tre år.

Senare mot kvällen blev det aktiviteter såsom 24 Karat och Vem kan slå SDU. Det blev mycket skratt och svett bland deltagarna, det var en toppenkval förstod vi! Gamla SDU-styrelsen vann stort mot stämmodeltagarna, men nog var det ändå svettigt för styrelsen!

PÅ SÖNDAGEN SAMLADES alla i konferenssalen och ställdes inför en namnbyttefråga: Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU) till

Unga Döva (UD). Snart delades deltagarna in i tre workshopsgupper och lyfte denna fråga. Av allt att döma så verkar flertalet vara överens om att ha kvar namnet Sveriges Dövas Ungdomsförbund. I workshopsgupperna kunde flera åsikter lyftas fram. Likaså flera nya namnförslag. Det är ingen brist på kreativitet här bland medlemmarna!

Efteråt var det fritt forum om alkoholpolicy, hur den skall tillämpas i praktiken hos ungdomsklubbarna. Bland deltagarna var det två skilda läger. Den ena såg policyn som en katastrof för 18-30 års verksamheten och den andra såg den som en bot mot separationen mellan de yngre och äldre åldersgrupperna. Enligt gamla SDU-rävar var det här inget nytt utan det har varit samma diskussion sedan

urminnes tider. Vad som är gemensamt efter det här, är att ungdomsklubbarna liksom förbundsstyrelsen ser möjligheter istället för begränsningar. Planerade pubaftnar och dylikt kan utan något problem istället bli andra sorters aktiviteter där alkoholen inte finns med i bilden.

Som avslutning av helgen fångade vi många oförglömliga ögonblick och hur vi skojade till i gruppbilden får du inte missa (sid 25)!

JULIA KANKKONEN, KRISTOFFER CARLSSON OCH ROBERT NÄSMAN

Fler bilder och videor från Dööv-helgen finns på vår blogg och twitter: www.s-d-u.se/blogg och www.twitter.com/_sdu

Röster om förbundsstämman i Höör:

Isabella Hagnell, medlem i Örebro Dövas Ungdomsklubb

– Att få åka som ombud till Höör var roligt då det uppkom heta diskussioner och helgen har varit bra.

– ÖDU kan efter stämman lära sig hur klubben kan vara demokratisk, att all verksamhet ska genomföras utan alkohol inblandad. Under helgen peppades vi alla till att värva fler medlemmar. Jag fick också några idéer och tips som jag kan ta med till ÖDU för och med medlemmarna.

Florian Tirnovan, nyinvald styrelseledamot

– Helgen var givande och intressant! Jag var med för två år sen och under denna helg var det mer diskussioner. Kul att jag valdes in

i styrelsen!

–Som nyinvald styrelseledamot vill jag lära mig av de andra och äldre i styrelsen. Jag tillhör en ny generation och är nyfiken på dövrörelsen samt vad jag kan göra för SDU. Jag vill mycket och som person är jag envis – ger jag mig in i något ger jag inte upp!

Patrik Holmström, ledamot Skåne Ungdomsråd

– Helgen var rolig, det var kul att få träffa alla. Helgen erbjöd bra diskussioner. Aktiviteterna var också roliga.

– Till min klubb tar jag med mig olika erfarenheter från förbundsstämman. Bland annat att vi kan föra en diskussion med våra medlemmar om alkoholpolicy och om SDU ska byta namn. Viktigt att prata om medlemsantalet och via medlemsvärvningen ska SDU ha 1000 medlemmar!

Fredrik fick Utmärkelse 2010

■ Fredrik Lundberg från Vänersborg fick en utmärkelse för sina fina insatser för ungdomar. Så här löd motiveringen:

"Fredrik med sitt stora hjärta har arbetat hårt för att både ungdomsföreningen Viljan och ungdomsgården Hörnet skall drivas vidare. Allt detta för att ungdomarna i Vänersborg skall kunna få en bra fritid.

Han är en sådan som vill alla dövas väl, att alla skall få kunskap om bland annat vilka rättigheter man har som döv i samhället. Utan honom har ungdomarna ingen ungdomsgård att gå till!"

SDU förbundsstyrelse 2010- 2011

Förbundsordförande för ett år

Henrik Sundqvist, Stockholm

Ledamöter för ett år

Jenny Nilsson, Stockholm

Jerry Harrysson, Leksand/Göteborg

Julia Kankkonen, Stockholm

Ledamöter för två år

Florian Tirnovan, Stockholm

Nicholas Winberg, Göteborg

Robert Näsman, Stockholm (Fr.o.m. 1 augusti 2010)

Stadskampen för ungdomsklubbar!

■ Boka den första helgen i september för en resa till Stockholm och visa att just din ungdomsklubb är bäst! Det blir spännande och roliga tävlingar i olika områden samt aktiviteter på kvällen.

Kontakta din ungdomsklubb för mer information, du kommer att ångra dig om du inte kommer! Häng med!

STOCKHOLMS DÖVAS UNGDOMSRÅD

Gabriella Della Morte Pålstam, kassör i Stockholms Ungdomsråd

– Det var min första för-

bundsstämma och den var bra, intressant och lärorik!

– Under helgen har jag lärt mig hur viktigt det är att komma förberedd samt hur viktigt det är att veta hur man representerar en ungdomsklubb.

Eva Norberg, gammal SDU-ordförande och förbundsstyrelsens ordförande

– Det var kul att få äran att få leda stämman.

– Om jag jämför min tid då jag var ordförande ser jag att antalet aktiva ungdomsklubbar är färre idag. Det är ett orosmoment då man brukar säga att SDU är SDR:s framtid. Många i SDR:s styrelse har en bakgrund i SDU. Vad händer om SDU:s styrelse och ungdomsklubbarna försvagas?

Deaftubiana

Dövas Tidning länkar i varje nummer olika klipp från Youtube med döv- eller teckenspråksanknytning. Skriv in sökorden så kommer ni direkt till filmsnuttarna.

Amerikansk skräckfilm.

En trailer till filmen Wrong game gjord 2007. Bland annat skymtas den i USA kände döve skådespelaren Bernard Bragg förbi. Han spelar professor i filmen.

Sökord: wrong game trailer

En reklamfilm med Jackie Chan inför Deaflympics i Taipei 2009. Kanske tjugatvå då de flesta har nog sett den, men ändå värt att se en gång till. Den olympiaden var historisk på många sätt. Kan Aten slå det 2013?

Sökord: Taipei jackie chan

Skadeglad? Då är det klippet för dig!

En reklamsnutt gjord av thailändska döva på fritiden. Här får servitören flera skopar kaffe – från Nescafe...

Sökord: nescafe made by Deaf Thai

Reklamsnutt som inspirerar. En döv asiatisk tjej lär sig spela violin. Klassisk askungehistoria om vad döva kan.

Sökord: Deaf girl learns to play violin

Tack till Sarah Ländell som skickat in länkarna.
Deaftubianajury: Tomas Lagergren och Niclas Martinsson

Tips på klipp? Sänd till
Tomas.lagergren@sdrf.se eller
Niclas.martinsson@sdrf.se
(Märk "DEAFTUBIANA" i ämnesraden i mailet)

Dövas Dag i Jönköping 24 – 26 september 2010

PRELIMINÄRT PROGRAM

FREDAG DEN 24 SEPTEMBER

Plats: Elmia

Ombudskonferens

Kl. 09.00 – 17.00

Pubafton

Kl. 18.00 – 01.00

LÖRDAG DEN 25 SEPTEMBER

Plats: Elmia

Utställare

med mera

Pubafton inkl. mat

Kl. 19.00 – 01.00

SÖNDAG DEN 26 SEPTEMBER

Högmässa i Kristina kyrkan

Kl. 10.00

Studiebesök på Kabe eller

Hobby i Tenhult

(Info ges senare)

Plats för pubafton: Kulturhuset på Svavelsticksgränd 7-9 (Tändsticke-området)

ANMÄLAN OCH PRISER:

50 kronor: inträde till fredagens pubafton, kl. 18.00 – 01.00

100 kronor: inträde till lördagens program kl. 10.00 – 17.00

100 kronor: inträde till lördagens pubafton inkl. buffé

alternativt

Paketpris: 200 kronor inkl allt inträde fredag och lördag (både dag- och kvällstid)

BOKNING AV LOGI/HOTELL:

www.jonkoping.se/turism

ANMÄLAN sker via inbetalning på VDFs plusgiro 81 01 40-4
senast 31 augusti

OBS: Glöm inte uppge ditt namn och adress!
(Reservation för prisändringar)

UTSTÄLLARE:

Vill du eller ditt företag, förening
ha utställning?

Anmäl till: johnny.slotts@sdrf.se

Håll utkik på Slingan och SDRs intranät
Information på hemsida kommer senare.

Texter till Dövas Tidnings insändarsidor sänds via e-post till: asa.moller@sdrf.se eller postas till: Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm. Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). *Korta texter vinner fler läsare!*

På bilden står från vänster: Jörgen Poulsen, Allan Follin, Stefan Rubin, Ferenc Molnar, Sverker Andersson, Mats Lundell
Sittande: Halina Tufvesson

Glimtar från Lundabygdens dövas förenings årsmöte

■ Lördagen den 13 mars kom 28 personer till Lundabygdens årsmöte. Vi var 25 röstberättigande medlemmar som valde Tord Lind till årsmötets ordförande och Birgitta Lindau till årsmötets sekreterare.

Halina Tufvesson blev omvald till ordförande i föreningen. Mats Lundell och Jörgen Poulsen valdes till suppleanter. Stefan Rubin blev vald till vice ordförande. Sverker Andersson blev omvald till kassör för två år. Ferenc Molnar blev

vald till sekreterare. Allan Follin blev vald till ledamot. Mats Lundell blev vald till 1:a suppleant och Jörgen Poulsen till 2:a suppleant

Efter avslutande möte bjöds medlemmarna på middag och tårtor.

Det blev lotteriförsäljning för att stödja Lundabygdens Dövas Förenings 90-årsjubileum nästa år. Det var fin stämning bland medlemmarna och gästerna.

VID PENNAN AV HELEN MOLNAR

Dövas nödvändiga teckenspråk

■ Under tiden 1955-1965 förde Skolöverstyrelsen en helt negativ politik mot teckenspråket. Denna negativism främjades av tandläkaren Wedenberg med stor tilltro till hörapparater och att på knä tala i örat på det lilla döva barnet. Denna metod rekommenderades av doktor Bengt Barr även för totaldöva barn. På Manilla dövskola, med teckenspråkstraditioner från Per Aron Borg på tidigt 1800-tal, användes ej teckenspråket i undervisningen under rektor Nils Malm och Rut Madebrink denna period. Totaldöva barn lärde sig mest på rasterna av sina kamrater med döva föräldrar. På rast kunde teckenspråket ej i praktiken förbjudas. Under tio år fick min totaldöva son, född 1952, ej något kunskapsstillflöde av lärare genom teckenspråk, trots att hans lärare var mycket kunni-

ga däri. De följde förbudet. Han och hans döva kamrater blev härigenom mycket mera handikappade än nödvändigt och önskvärt var och är. Detta är statens ansvar genom Skolöverstyrelsen.

Som ordförande i föräldraföreningen vid Manilla (även styrelseledamot) ordnade jag kurser i teckenspråk för föräldrar så att de kunde kommunicera med sina döva barn, då 7 år gamla. Lärare var kyrkoherden Svenfors, med mycket stor erfarenhet av dövas verklighet. Dessa kurser ansåg Skolöverstyrelsen vara förkastligt kätteri. De fick ej hållas på Manillaskolan på Djurgården utan på Stockholms Dövas Förenings lokal på Drottninggatan.

De nämnda Malm, Madebrink, Wedenberg och Barr har avancerat i samhället.

TOMAS CRAMÉR, F. KAMMARADVOKATFISKAL

HEJ! MITT NAMN ÄR NORRY och jag kommer från Västgötabygden. Jag är döv, fast en del tycker att jag är mer "hörselskadad" än "döv". Men det bryr jag mig inte om. Viktigast är vad man känner sig som innerst inne. Egentligen är det inte så många döva i mina trakter. För flera av oss flyttar gärna till storstäder som Göteborg, Örebro och Stockholm, precis som många hörande också gör. Stort utbud lockar många.

Det händer mycket nu inom dövvärlden och inte minst i hörandes värld. Tänk om det stod så här i tidningsnyheterna:

Ny CI-teknik för döva?

Nu har forskarna upptäckt ännu en dold funktion hos CI (Cochlea Implantat). Man har inte förstått den funktionen förut. De har länge funderat över vad det var för något. Nu upptäckte deras nye döve forskare att det handlar om en genväg till teckenspråkets värld.

Men nu dementerar forskarna att den funktionen är möjlig för brukarna. Istället håller de på att skapa ett anti-teckenspråksvirus för att eventuellt förstöra den funktionen så mycket som möjligt, innan den kommer ut på marknaden...

Så bra brukar det inte gå för oss döva. Samma bekymmer har också ett känt ishockeylag, som länge kämpat för att nå till toppserien igen, kanske det här kunde stå i deras "Leksandsblaskan":

LIFs öde?

En stor sorg har drabbat Leksands kommun. Därför funderar politikerna på att kanske ändra sitt kommunnamn till Ledsen kommun efter LIFs misslyckande att nå elitserien för (glöm det!). Några personer ska åka till den kungliga huvudstaden för att utforska hur AIK kunde lyckas, när LIF misslyckades.

Några månader senare...

Efter många om och men lyckades de knäcka AIKs hemliga målprogram att nå elitserien igen. Programmet/planen var så enkel mitt framför ögonen på dem och ändå inte blivit upptäckt förrän nu: Alla Idioter Kan!

Skamsna och mycket eftertänksamma återvände de med tunga steg hemåt igen. Nu förstod de skillnaden mellan AIK och LIF: Lidande Ishockeyspelares Fall...

Tack för mig denna gång, kanske vi "dövs" snart igen!

NORRY I VÄSTGÖTABYGDEN

LENNART TJÄRNSTRÖM

Lennart Tjärnström

” Teknologin har stärkt oss, men det räcker inte.

DÖVFÖRENINGARNAS STÖRSTA KONKURRENT

Sociala medier - vårt nya andra hem

Markerna utanför mitt hus skjuter vårblommorna upp, krokus och scilla, vårlök och vårstjärna. När markerna börjar få liv börjar jag tänka tillbaka på hur det var i min ungdom. Jag arbetade då enbart med hörande arbetskamrater, och jag minns hur skönt det var att få träffa teckenspråkiga vänner efter arbetets slut. Då kunde jag vara mig själv, och koppla av och bara umgås. Det var då inte heller konstigt att dövföreningen blev mitt andra hem.

Men dövföreningarna blir allt färre. Nyligen hade jag kontakt med Yerker Andersson, svensken som flyttade till Washington D.C. och studier på Gallaudets University i början på 1950-talet. Han blev sedan lärare på universitetet och en tid var han Dövas Världsförbunds ordförande.

Yerker Anderssons intresse för dövföreningar i världen är stort. Han berättade att antalet medlemmar i föreningar och förbund i USA och England har sjunkit med 50 procent de senaste åren och i många andra länder har det också minskat. I en så stor stad som New York City har antalet föreningar för döva sjunkit från tjugofem till fem. Dessutom finns ingen förening för döva i en så stor stad som Washington D.C.

Han var mycket imponerad av Stockholms dövas förening, SDF, Sveriges största dövförening, med närmare 1000 medlemmar, en fantastisk siffra, ansåg han. När Yerker lämnade Sverige 1955, var medlemsantalet i SDF omkring 600. Varje onsdag brukade mellan 200 och 300 personer besöka

föreningslokalen. Idag kommer inte så många till Dövas Hus och onsdagsträffarna trots rekordmånga medlemmar.

Har sociala medier* blivit vårt andra hem? Idag kommunicerar vi med varandra alltmer via sociala medier. Den moderna teknologin har förändrat våra vanor – det började med texttelefon och TV-program på teckenspråk. Det fortsatte sedan med mobil- och bildtelefon, och genom att använda Skype och MSN kan vi ringa till varandra över nästan hela världen. Och via Facebook* och Twitter* kan många få personliga kontakter och utveckla gemensamma intressen.

Många sociala nätverk har blivit våra digitala platser där vi när som helst kan vara online* och blogga och vlogga med varandra.

När internet väl slog igenom, menade många att vi inte skulle behöva umgås mer. Visst har det påverkat, men det har också underlättat våra liv. Är det därför det inte kommer så många till föreningslokalen?

Teknologin har stärkt oss, men det räcker inte. Vi behöver ändå ha personliga kontakter. Möten mellan oss människor kan aldrig ersättas. Vi kan säga saker i möte med varandra som vi annars inte kan säga via medierna.

Det är bara att acceptera att de sociala medier har ersatt en del av dövföreningen som vårt andra hem.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Fel på bildordningen

■ Det blev fel på illustrationsbilderna till ett av tecknen för "facebook" i Dövas tidning nr 2/10 (s.21), påpekar Tommy Lyxell från Språkrådet. Tecknet ska starta från ansiktet och utåt. Bildordningen ger intrycket av att det är tvärtom. Vilket härmed rättas till. /Red.

Så här kan "facebook" tecknas.

Jan Björklund fick årets Vaxpropp av UH

■ Unga Hörselskadade (UH) delar årligen ut en vaxpropp till en person, organisation, myndighet eller ett företag som på något sätt visat brist på lyhördhet gentemot unga hörselskadades behov och intressen. I år gick vaxproppen till utbildningsminister Jan Björklund (FP). UH är kritisk mot att det inte står ett ord om obligatorisk funktionshinderskunskap i propositionen om den nya läraryrket trots att de tillsammans med andra organisationer har haft en omfattande korrespondens, skrivit remissvar och samtal med Jan Björklund. "Propositionen har det löftesrika namnet Bäst i klassen. Men man kan ifrågasätta hur Jan Björklund har tänkt sig det då ett stort antal elever i den svenska skolan inte ens får vara med och tävla", säger Gudrun Skaven Petterson, UH:s nya ordförande.

UH:s ordf Gudrun Skaven Petterson (t.v.) och Unga Synskadades ordförande Victoria Öjefors utanför Utbildningsdepartementet.

The image shows the TM-9000 video phone interface. At the top, there are twelve icons representing different features: Trådlös (Wireless), Chatt (Chat), Trepartssamtal (Three-way call), Pekskärm (Touchscreen), Digital fotoram via USB/SD kort (Digital photo frame via USB/SD card), 2 x USB 2.0, RSS länkar (RSS links), Internet, Ljusvarseblivning (Light presence), RJ 11 Uttag för telefon /varseblivning (RJ 11 outlet for phone / presence), Inbyggd CCD vidvinkelkamera (Built-in CCD wide-angle camera), and Video/Ljud in/ut (RCA) (Video/Audio in/out). Below these icons is a large screen displaying a video call between a man and a woman. The background is green with a grid pattern.

TM-9000 - Den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade.

Totalmöteslösning med bild, ljud och text. Ring bildförmedlingstjänsten (tolk@tolk.sip.nu) och andra av HI (hjälpmedelsinstitutet) godkända bildtelefoner med bild, ljud och text. TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordinator eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhörigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss :

Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88 | Mobil/SMS : 0701-44 33 77 | mail@tm9000.se
För mer info om produkten : www.tm9000.se **T-MEETING**

välkommen till...
den nya tidens stormarknad!

alla dagar
8-22

MAXI
ICA STORMARKNAD
BERGVIK, KARLSTAD

Välkommen! Christer med personal

Tel. 054-777 45 00 • www.maxikarlstad.se

SDR:s egen butik

Gåvan

Välkommen till Järnavägen 11 i Leksand
eller www.sdr-gavan.se

OBS! Ny webbutik!

www.sdr-gavan.se
Teltelefon: 0247-641 70
Fax: 0247-105 97

